

Obia

Oficina Balear de
la Infància i l'Adolescència

Informe Anual de les Illes Balears 2021

G CONSELLERIA
O AFERS SOCIALS
I ESPORTS
B

1a edició - Novembre 2022

100 còpies

Imprès a Esment Impremta

Informe anual
de les Illes Balears
2021

G CONSELLERIA
O AFERS SOCIALS
I I ESPORTS
B OFICINA BALEAR
/ INFÀNCIA
I ADOLESCÈNCIA

CARTA DE PRESENTACIÓ DEL DIRECTOR

INTRODUCCIÓ

CAPÍTOL I

Context normatiu i organitzatiu
Marc normatiu i competencial

CAPÍTOL II

Queixes, consultes i actuacions de l'OBIA

Dades estadístiques de l'any 2021

Àmbits d'actuació analitzats

- a) Integració social i protecció jurídica del menor
- b) Educació i cultura
- c) Salut i maltractament
- d) Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades
- e) Internet i Tecnologies de la Relació, la Informació i la Comunicació (TRIC)

Línia d'atenció a l'infant i a l'adolescent 116 111

Actuacions del 2021

Motius de les telefonades

CAPÍTOL III

Activitats sectorials de l'OBIA

1. Jornades col·laboratives
2. Parlament Infantil de les Illes Balears
3. Cooperació amb altres administracions
4. Col·laboracions amb organismes i recursos institucionals
5. Participació en actes. Agenda
6. Pacte Balear per la Infància

CAPÍTOL IV

Conclusions

Valoració de la situació dels drets dels infants i els adolescents a les Illes Balears

Annexos

Pressupost

Legislació

L'informe que teniu a les mans és l'activitat que s'ha desenvolupat a l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència al llarg del 2021.

En aquest any ja vèiem que, de mica en mica, sortíem, molt lentament, de la crisi provocada pel COVID, que ens anava deixant pinzellades dels seus estralls. Tot això sense deixar de pensar en temes que no ens han abandonat definitivament i que tornen a sortir de manera recurrent, com l'explotació sexual infantil (ESIA) i el debat que s'ha creat en els mitjans de comunicació.

Ha estat un any també de canvi a l'OBIA amb la meua incorporació com a director i l'acoblament a un equip feiner, treballador, amb ganes i il·lusió per la feina feta i per tota la que sempre ens resta pendent. A tot l'equip, gràcies.

Però tornem a l'informe....

Tots aquests esdeveniments han deixat tot un munt de seqüeles en la població en general, però sobretot en la més vulnerable, els infants i adolescents, que veuen que han de fer un esforç complementari al que ja havien fet. També es detecta cansament en els equips de protecció, i incertesa en les entitats que treballen amb infants i adolescents, amb temes com el suïcidi, que caldrà anar abordant, traumes psicològics, etc.

Ara bé, també creiem que hi ha lloc per a l'esperança. Enfront de tot aquest panorama que pot semblar desolador ens trobam el milenar d'infants i joves que han seguit participant a les activitats com són els consells infantils o les taules d'infants i joves i les múltiples entitats infantils i prestadores de serveis que, dia a dia, han fet el possible per oferir, per mitjà dels seus voluntaris i professionals, recursos i espais adients per intentar fer d'aquest país un lloc millor.

Cal esmentar també les diverses administracions que han fet sempre tot i més per intentar estar a l'alçada del que requerien les circumstàncies.

No cal dir que totes i tots hem fet el possible per enfortir-nos malgrat les dificultats, i dia a dia treballam per aconseguir una certa normalitat.

Tot això i més és el que trobareu a continuació en l'informe que us lliuram.

A totes i tots gràcies per endavant pel vostre ànim i sobretot per la vostra paciència.

Josep Lluís Riera Moll

L'Informe de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) del 2021 recull, una vegada més, l'activitat desenvolupada al llarg de l'any. Reflecteix l'activitat diària, organitzativa i funcional de l'Oficina pel que fa als drets dels més vulnerables, els infants i els adolescents, amb una atenció especial per garantir l'interès superior del menor d'edat en totes les esferes de la vida.

Aquest Informe engloba les **activitats** de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència i les **actuacions** de seguiment de la defensa i el respecte dels drets dels infants i adolescents de les Illes Balears i, en algun cas, dels infants i adolescents residents que es troben fora del territori.

L'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència pot iniciar investigacions d'ofici o a petició de particulars per tal d'investigar situacions d'amenaça o vulneració dels drets dels menors, per la qual cosa rep les denúncies i queixes que se li presenten. Es pot adreçar a l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència tota persona natural o jurídica, amb independència de la seva nacionalitat, residència o edat. Els membres del Parlament de les Illes Balears podran sol·licitar, motivadament, la intervenció de l'Oficina per investigar o aclarir actes, resolucions o conductes concretes que afectin els menors.

La presentació d'un escrit de denúncia o queixa davant l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència no interromp els terminis per interposar les accions legals que puguin correspondre a l'entitat o la persona interessada, per la via administrativa davant el corresponent organisme públic, o per via judicial davant els jutjats o tribunals de justícia que pertorqui; tampoc no suspèn ni interromp els terminis per executar les resolucions o els actes administratius o judicials, ni els terminis legals per recórrer-hi en contra, si escau.

En cap cas l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència pot intervenir en procediments vigents per resoldre interessos individuals, la tramitació o resolució dels quals estigui encarregada a òrgans jurisdiccionals o que requereixin actuacions protectores de l'entitat pública competent.

L'Informe **s'estructura** en quatre capítols i un annex. El **primer capítol** tracta del context normatiu i organitzatiu de l'Oficina que estableix el marc d'actuació durant l'any 2021, i de tot el marc normatiu i competencial, amb especial consideració a la sistematització dels drets que fa la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears.

En el **capítol II** s'exposen les queixes, les consultes i les actuacions de l'OBIA, tant les dades estadístiques de l'any 2021 com l'anàlisi dels àmbits d'actuació, que s'agrupen en cinc grans blocs, així com l'atenció mitjançant la línia d'ajuda a la infància i l'adolescència a les Illes Balears. Aquest capítol pretén ser un repàs de les actuacions dutes a terme a partir de les queixes presentades per la ciutadania, les visites fetes, les investigacions d'ofici, les reunions amb responsables i agents socials, etc.

El capítol III fa referència a l'activitat més representativa i institucional de l'Oficina, com ara els congressos o les jornades de divulgació dels drets de la infància i l'adolescència, la col·laboració amb agents socials o amb organismes i recursos.

El capítol IV fa una valoració dels assoliments més destacables en l'àmbit de la infància i l'adolescència, i s'hi fan propostes de millora i recomanacions per assegurar el màxim compliment dels drets dels infants i els adolescents a les Illes Balears.

A l'últim, hi ha l'annex, en què es pot consultar el pressupost destinat a executar aquesta tasca i la normativa actualitzada que regula l'activitat de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència.

CAPÍTOL 1

CONTEXT NORMATIU I ORGANITZATIU

L'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) és un òrgan de l'Administració autonòmica que, amb dependència directa de la conselleria que té atribuïdes les competències en matèria de benestar social (actualment la Conselleria d'Afers Socials i Esports), funciona amb autonomia funcional i de gestió i vetla per la defensa i la promoció dels drets dels menors que es troben dins el territori de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

Així mateix, d'acord amb l'ordenament jurídic aplicable, l'OBIA pot estendre la defensa dels drets dels menors d'edat residents a les Illes Balears quan es troben fora del seu territori.

L'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència tracta i actualitza, com ja és habitual, cinc àrees temàtiques o sectorials enfocades als drets de la infància i l'adolescència:

- La integració social i la protecció jurídica del menor
- L'educació i la cultura
- La salut i el maltractament
- El funcionament de les administracions públiques i les entitats privades
- Internet i les TRIC

Aquestes tasques s'han duit a terme amb el personal adscrit a l'OBIA, que conforma un equip tècnic de professionals formats en dret, psicologia i treball social que té la funció d'informar, orientar i assessorar la ciutadania i les entitats, atendre les queixes i denúncies i verificar les situacions d'abús que tinguin a veure amb temes relacionats amb els drets dels menors d'edat.

MARC NORMATIU I COMPETENCIAL

L'atenció a la defensa dels drets dels menors d'edat com a principi rector de la política social està establerta en l'article 39 de la [Constitució espanyola](#), que, a més, disposa l'obligació dels poders públics de garantir als menors la protecció prevista en els acords internacionals que vetllen pels seus drets.

Internacionalment, és aplicable la [Convenció sobre els Drets de l'Infant](#), proclamada el 20 de novembre de 1989 per l'Assemblea General de les Nacions Unides i ratificada per 196 països. L'acta de ratificació converteix els països individuals en estats part, i cada estat part és requerit perquè promogui i converteixi la Convenció en lleis, política i pràctica. La Convenció, que té categoria de llei internacional i a l'Estat espanyol és de compliment obligat —atès l'instrument de ratificació de 30 de novembre de 1990 i l'entrada en vigor el 5 de gener de 1991— és un conjunt bastant complet de normes que afecten la promoció i la protecció dels drets dels infants. El tractat es fonamenta en quatre principis o pilars cabdals que, a la vegada, es recullen com a drets: la no-discriminació (art. 2), l'interès superior del menor (art. 3), el dret a la vida, la supervivència i el desenvolupament (art. 6) i la participació i l'escolta del menor (art. 12). Per tot plegat, el menor d'edat (nin, nina i adolescent) es configura com a ciutadà de ple dret.

A més, en l'àmbit europeu, cal esmentar la Resolució A3-0172/92 del Parlament Europeu, de 8 de juliol de 1992, sobre la [Carta Europea dels Drets de l'Infant](#), i la [Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea](#), de 7 de desembre de 2000, que consagra el dret del menor d'edat a ser escoltat, a més de la consideració de l'interès superior del menor i el dret a mantenir contacte amb els progenitors.

En l'àmbit estatal, des de la publicació de la [Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor](#), s'han produït canvis socials importants que incideixen en la situació dels menors d'edat i que demanen una millora dels instruments de protecció jurídica per al compliment efectiu de l'article 39 de la Constitució i de les normes de caràcter internacional. Així, el legislador estatal va considerar adient adaptar la normativa als acords i als compromisos internacionals adquirits i als canvis de la societat, i ho va recollir en la [Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència](#) i en la [Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència](#), posteriorment completada amb la [Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència front a la violència](#), tot seguint les recomanacions que el Comitè dels Drets de la Infància va fer a l'Estat espanyol per a engegar aquesta llei integral, atès l'examen de la situació dels drets de la infància a Espanya el 2018. Aquesta llei inclou mesures en diversos àmbits (prevenció, educació, familiar, serveis socials, sanitat, publicitat, internet, justícia, etc.) a partir de suggerències fetes pel Comitè dels Drets de la Infància en diverses Observacions Generals (12, 13 i 14) i dels estàndards internacionals desenvolupats pel Consell d'Europa en els diferents convenis, a més de donar compliment als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030, en concret l'Objectiu 16 sobre la promoció de societats justes, pacífiques i inclusives, en llur Meta 2, per tal de posar fi al maltractament, l'exploatació, el tràfic d'infants i totes les formes de violència i tortura contra els menors d'edat.

Per tot plegat, es modifiquen substancialment les normes que emparen el desenvolupament, la prevenció i la protecció de la infància i l'adolescència en el territori de l'Estat espanyol, i es reconeixen els drets fonamentals que s'incorporen en l'ordenament jurídic, tal com disposa l'article 3, primer paràgraf, en el qual s'estableix que «Els menors gaudiran dels drets que els reconeix la Constitució i els Tractats Internacionals dels quals Espanya sigui part, especialment la Convenció de Drets de l'Infant de Nacions Unides i la Convenció de Drets de les Persones amb Discapacitat, i els altres drets garantits a l'ordenament jurídic, sense cap discriminació per raó de naixement, nacionalitat, raça, sexe, discapacitat o malaltia, religió, llengua, cultura, opinió o qualsevol altra circumstància personal, familiar o social».

Així mateix, cal destacar i recordar que tota aquesta modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència suposa una fita important en el reconeixement de l'interès superior del menor, atès que s'aplica una nova tècnica per valorar-lo que no recollia la normativa estatal fins a la publicació d'aquestes lleis.

Aquest concepte es defineix amb un contingut triple. D'una banda, és un dret substantiu, en el sentit que el menor té dret que, quan s'adopti una mesura que el concerneixi, s'hagin avaluat els seus millors interessos i, en cas que n'hi hagi d'altres, s'hagin ponderat a l'hora d'arribar a una solució. D'altra banda, és un principi general de caràcter interpretatiu, de manera que, si una disposició jurídica es pot interpretar de més d'una manera, s'ha d'optar per la interpretació que respongui millor als interessos del menor. Però a més, en darrer lloc, aquest principi és una norma de procediment. En aquestes tres dimensions, l'interès superior del menor té una mateixa finalitat: assegurar el respecte complet i efectiu de tots els drets del menor, i també el seu desenvolupament integral.

Així, des de l'entrada en vigor del nou sistema de protecció a la infància i l'adolescència, tots els professionals i operadors jurídics, institucions —públiques o privades— tribunals i òrgans legislatius han de valorar l'interès superior del menor, sense cap mena de discriminació, en totes les accions i decisions que l'afectin, tant en l'àmbit públic com en el privat, que esdevé primordial, i n'han de reflectir la motivació en els informes tècnics, les decisions i les resolucions que dictin.

D'altra banda, cal assenyalar que la reforma de la legislació sobre infància i adolescència des de 2015 incideix en la protecció jurídica dels menors d'edat amb discapacitat. D'acord amb la [Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat](#), aprovada el 13 de desembre de 2006 per l'Assemblea General de les Nacions Unides i ratificada per Espanya, les administracions públiques han de garantir el compliment d'aquests drets previstos en la llei i vetllar, a més, pels grups especialment vulnerables, com són els menors d'edat amb discapacitat. La finalitat d'aquesta Convenció és promoure, protegir i assegurar l'exercici ple de tots els drets humans i llibertats fonamentals en condicions d'igualtat i, per això, els estats part han de prendre totes les mesures necessàries per assegurar que tots els infants i adolescents amb discapacitat es beneficiïn plenament d'aquests drets i llibertats en igualtat de condicions que la resta d'infants i adolescents. Això, tenint en compte que s'ha de garantir al menor que estigui en condicions de formar-se un judici propi, que tingui dret a expressar la seva opinió lliurement sobre tots els assumptes que l'afectin —amb la consideració deguda segons la seva edat i maduresa— i que rebi l'assistència apropiada d'acord amb la seva discapacitat i edat per poder exercir aquest dret.

En l'àmbit autonòmic, l'article 13 de la [Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears](#), estableix que els ciutadans de les Illes Balears, com a ciutadans espanyols i europeus, són titulars dels drets, els deures i les llibertats reconeguts en la Constitució, en l'ordenament de la Unió Europea i en els instruments internacionals de protecció dels drets humans, individuals i col·lectius. Així mateix, els poders públics de les Illes Balears estan vinculats per aquests drets i llibertats i han de vetllar per protegir-los i respectar-los, i també pel compliment dels deures.

L'article 16.3 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears estableix, pel que fa als drets socials, que l'actuació de les administracions públiques de les Illes Balears s'ha de centrar primordialment, entre altres àmbits, en la protecció específica i la tutela social del menor.

En virtut de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, s'ha dictat la [Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears](#), la qual actualitza diferents qüestions que l'anterior [Llei 17/2006, de 13 de novembre, integral de l'atenció i dels drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears](#), no podia solucionar, principalment pels canvis introduïts en la matèria a conseqüència de les modificacions que ha fet l'Estat en el sistema de protecció de la infància i l'adolescència mitjançant les dues lleis del 2015 abans esmentades.

Aquesta llei, a més d'aclarir la distribució de competències entre les administracions públiques, recull un catàleg de drets i deures dels menors, amb un triple vessant:

En primer lloc, tracta de garantir als infants i adolescents que resideixin o es trobin al territori de la nostra comunitat l'exercici dels drets que els reconeix la Constitució, la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides, la Carta Europea dels Drets de l'Infant, la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat i l'ordenament jurídic en general, i s'aplica amb independència de quina sigui la seva situació administrativa.

En segon lloc, estableix el marc d'actuació en què s'han d'exercir les activitats de foment dels drets i el benestar dels infants i adolescents, així com les actuacions de prevenció, atenció, protecció i participació adreçades a la infància i l'adolescència per garantir-ne el desenvolupament en els àmbits familiar, social i educatiu.

I, en tercer lloc, defineix els principis d'actuació, els criteris, els procediments i el marc competencial i institucional en l'àmbit de la protecció a la infància i a l'adolescència en situació de risc o de desemparament, i també el marc de la intervenció amb persones menors d'edat infractores en l'àmbit de la justícia juvenil.

Cal significar, pel que fa als **drets**, per una part, la **sistematització** que en fa a la Llei autonòmica, com també la seva concreció per a l'àmbit de protecció i de justícia juvenil; i per altra part, els drets específics dels menors front a la violència que aborda la recent Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència front a la violència (LOPIVI).

● **Sistematització autonòmica:**

Sobre el dret a ser oït i escoltat

Íntimament lligat amb el principi rector de l'interès superior del menor que recull la nova llei, tot seguint la Convenció sobre els Drets de l'Infant i el Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, es desenvolupa, de forma més detallada, el dret fonamental dels infants i dels adolescents a ser oïts i escoltats sense cap discriminació per edat, discapacitat o qualsevol altra circumstància, tant en l'àmbit familiar com en qualsevol procediment administratiu, judicial o de mediació en què estiguin immersos i que condueixi a una decisió que incideixi en la seva esfera personal, familiar o social, tenint en compte les seves opinions i havent-se de motivar les resolucions administratives o judicials que en deneguin l'audiència.

Sobre els drets i llibertats civils i polítics

L'establiment de les mesures i els mitjans per defensar i garantir els drets dels infants i els adolescents.

El reconeixement del dret a la realització personal completa, la seva integració familiar, social i educativa, i el dret a la no-discriminació.

El reconeixement dels drets a la identitat, al nom, a la nacionalitat i a conèixer els seus orígens.

Pel que fa a la regulació autonòmica anterior, s'actualitzen, els drets a l'honor, a la dignitat, a la intimitat i a la pròpia imatge; el dret a la llibertat de pensament, consciència i religió; el dret a la llibertat d'expressió, i el dret d'associació i participació.

Sobre els drets en l'àmbit familiar

D'una banda, es preveuen les obligacions dels progenitors, tutors o guardadors dels infants i dels adolescents, i, de l'altra, s'estableix el suport de les administracions públiques a la maternitat i a la paternitat oferint mitjans d'informació, suport i formació amb la finalitat de fer possible el compliment de les seves responsabilitats, a més de l'adopció de mesures

que afavoreixin la conciliació de la vida familiar, personal i laboral i la integració familiar dels menors.

Igualment, es recullen els drets dels infants i dels adolescents a relacionar-se amb els seus progenitors i amb altres parents pròxims.

Sobre el benestar material i social

Es recull l'obligació dels poders públics d'adoptar les mesures pertinents per assegurar el nivell bàsic de benestar material que necessiten els infants i els adolescents per a un desenvolupament integral adequat, que ha d'incloure un règim d'ajuts i de prestacions públiques, posant atenció especial als infants i als adolescents amb discapacitats i reconeixent-los el dret a una escolaritat inclusiva. També s'estableix l'obligació dels poders públics d'eliminar actituds discriminatòries i d'oferir-los el dret a disposar d'assistència sanitària i de mesures terapèutiques ocupacionals adequades a les seves necessitats.

Sobre la salut i la integritat, la prevenció i la protecció contra la violència

—La Llei recull els drets següents:

El lliure accés al servei sanitari públic en les mateixes condicions, independentment de l'origen, nacionalitat, ètnia i situacions administratives.

El dret a rebre informació sobre la seva malaltia i les intervencions sanitàries proposades, de forma adaptada a la seva capacitat de comprensió.

El dret que la seva opinió sigui escoltada quan tingui maduresa suficient i sempre que tingui dotze anys complerts, de conformitat amb la Llei 41/2002, de 14 de novembre, reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica.

El dret de les adolescents a decidir sobre la maternitat amb relació al seu grau de maduresa, d'acord amb la legislació específica. En els casos que estiguin tutelades, s'ha de posar a la seva disposició tot el suport psicosocial i material que calgui per tal d'ajudar-les a afrontar la nova situació. Aquest suport s'ha d'ampliar, si escau, per garantir el benestar del nounat.

— També s'hi recullen les obligacions següents:

L'obligació de les persones titulars i el personal sanitari dels serveis de salut de posar en coneixement de les entitats públiques competents, dels organismes competents en matèria de protecció de menors, de l'autoritat judicial o del Ministeri Fiscal els fets que puguin suposar situacions de desprotecció o indici de maltractament dels menors d'edat, la qual cosa s'ha de fer mitjançant una notificació al Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI).

L'obligació de l'Administració sanitària autonòmica de garantir una atenció especial als menors d'edat mitjançant la provisió dels recursos humans i tècnics necessaris, amb atenció en particular a les necessitats dels infants i adolescents amb problemàtica de salut mental, i de procurar una dotació suficient tant de recursos ambulatoris com residencials.

L'obligació de desenvolupar programes adreçats a la prevenció, la detecció, el diagnòstic precoç, el tractament i l'atenció integral de les necessitats en salut mental infantil i juvenil des de la xarxa sanitària pública de les Illes Balears.

L'obligació de totes les administracions públiques de les Illes Balears, en l'àmbit de les seves competències, de vetllar per la integritat dels infants i dels adolescents amb el desenvolupament de programes destinats a adoptar mesures preventives per a protegir-los de tota forma de violència i amb l'establiment dels mecanismes de coordinació adequats, especialment entre els àmbits sanitari, educatiu, de serveis socials i policials. A aquests efectes, el RUMI ha de permetre centralitzar tota la informació i integrar les notificacions de les situacions que detecten els diferents àmbits esmentats en relació amb un mateix infant o adolescent.

Sobre l'atenció primerenca, l'educació i la inserció formativa i laboral

Es preveuen els serveis d'atenció primerenca com a serveis per a persones menors de sis anys amb trastorns de desenvolupament o amb risc de patir-ne que tenen dret a l'atenció especialitzada de forma gratuïta.

Es reconeix el dret a l'educació i a una formació integral que garanteixi el ple desenvolupament de les capacitats dels infants i dels adolescents.

Es reconeix el dret dels infants i dels adolescents que estiguin en situació d'especial risc socioeducatiu a rebre una atenció educativa preferent.

Es reconeix el dret dels infants i els adolescents amb discapacitat a un sistema d'educació inclusiu, amb accés a l'educació obligatòria en les mateixes condicions que els altres membres de la comunitat.

L'infant o l'adolescent en situació de desemparament o d'acolliment familiar té un dret preferent a l'escolarització en el centre escolar més adequat a les seves circumstàncies personals.

Es reconeix el dret dels infants i dels adolescents amb necessitats educatives especials a l'assistència i a la formació específica per a un desenvolupament i una realització personal adients, que els permetin integrar-se socialment, desenvolupar-se, realitzar-se personalment i accedir a un lloc de feina dins del context més normalitzat possible.

Es recull el dret a la formació i l'accés a l'ocupació.

S'estableixen els principis d'actuació administrativa i les obligacions de les administracions públiques en relació amb l'educació.

Sobre els serveis socials

La Llei preveu el dret dels infants i els adolescents a accedir al sistema públic de serveis socials i a assegurar la cobertura de les seves necessitats bàsiques, prestant atenció especial als infants i adolescents amb discapacitat —als quals s'han de proporcionar els mitjans i els recursos necessaris que els facilitin la integració en la societat— i als qui estan en situació de vulnerabilitat o exclusió social.

Sobre la cultura, el lleure, l'esport i el medi ambient

Es recullen els drets a la cultura, al lleure, a l'esport i al medi ambient en termes similars a la legislació anterior. Així, per exemple, s'hi troba la limitació prevista de no exigir drets de retenció, pròrroga, formació o compensació o d'altres d'anàlegs per als esportistes menors de 16 anys.

Sobre la informació i la publicitat

Quant a la informació, es reconeix el dret a cercar, rebre i utilitzar la informació adequada a la seva edat i maduresa, la qual ha de ser veraç, plural i respectuosa amb els principis constitucionals.

Pel que fa als mitjans de comunicació i a la publicitat, s'estableixen tota una sèrie d'obligacions i de directrius que els mitjans de comunicació i els serveis de comunicació audiovisuals han d'observar respecte del contingut, els missatges, els programes i la publicitat adreçats directament o indirectament a la infància i a l'adolescència i que puguin afectar els seus drets. També es recullen una sèrie de principis, limitacions i prohibicions quant a la publicitat i a la participació dels infants i dels adolescents.

Sobre els establiments i els espectacles públics

S'estableixen una sèrie de prohibicions respecte de l'entrada i la permanència d'infants i d'adolescents en una sèrie de establiments, locals o recintes (casinos, sales de joc, llocs d'activitats o espectacles violents).

Sobre el consum

S'estableix l'obligació de les administracions públiques de les Illes Balears, en l'àmbit de les seves competències, de vetllar perquè els drets i els interessos dels infants i dels adolescents com a consumidors amb característiques i necessitats específiques tinguin una defensa i una protecció especials, a més de la realització d'actuacions, la posada en marxa i el desenvolupament de programes d'informació i d'educació sanitària de la població sobre les substàncies que puguin generar dependència, i l'engegada de programes de prevenció i atenció de la drogodependència.

S'estableixen directius relatives a la informació en matèria de consum, l'accés a les begudes alcohòliques i al tabac, com també a altres productes o serveis perjudicials per a la salut dels infants i dels adolescents.

Igualment, es reconeix el dret a una alimentació saludable.

Sobre Internet i les TRIC

Fa referència al dret dels infants i adolescents a usar Internet i les TRIC, incloses les xarxes socials.

Sobre les dades de caràcter personal

Es recull de manera específica el consentiment dels infants i dels adolescents per al tractament de les dades de caràcter personal que els afectin, d'acord amb el Reglament Europeu UE 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, sobre protecció de dades,

així com la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades i garantia dels drets digitals.

També es preveu que les administracions públiques puguin tractar dades dels infants i dels adolescents sense el seu consentiment i el dels seus tutors legals, quan aquest tractament sigui necessari per dur a terme les actuacions i complir les finalitats que aquesta llei els encomana, en especial en matèria de protecció de menors i justícia juvenil.

• **Respecte dels drets específics de la llei autonòmica**, atensem, per una part, a la regulació del sistema de protecció de la infància i l'adolescència, i per l'altra, a les persones menors d'edat infractores.

Així, sobre la protecció de la persona menor d'edat, cal atendre el conjunt de mesures i actuacions de prevenció, detecció, intervenció i reparació de situacions de risc o de desemparament i conductes inadaptades o problemes de conducta en què l'infant o l'adolescent o, si escau, el concebut, pot trobar-se. La finalitat és garantir el ple desenvolupament i l'autonomia personal del menor, així com la integració familiar i social, i promoure la inserció en un context social i familiar normalitzat, prevalent, en tot cas, l'interès superior del menor.

Sobre les persones menors d'edat infractores amb mesures de justícia juvenil, cal atendre, dins el marc de la legislació bàsica de l'Estat en la matèria, a l'actuació socioeducativa dirigida a procurar-ne el desenvolupament integral i la inserció social i familiar.

De l'àmbit de protecció:

- A ser protegit una vegada es constati la situació de risc o de desemparament.
- A conèixer la seva situació personal, les mesures que s'han d'adoptar, la durada i el contingut així com els drets que li corresponen.
- A ser oït i escoltat i a participar en la presa de decisions sobre el seu cas.
- A ser considerat subjecte actiu en la recerca i la satisfacció de les seves necessitats.
- A la seguretat jurídica i emocional proporcionades per una tramitació tan eficaç i ràpida com sigui possible.
- A romandre en la seva família sempre que sigui possible.
- A disposar dels mitjans que facilitin la integració social des del respecte a la seva identitat cultural i idioma.
- A que la seva família rebi l'ajuda i el suport suficients perquè el pugui atendre en les condicions mínimes adequades.
- A conèixer, en els supòsits d'acolliment, segons la seva edat i capacitat, la seva història personal i familiar i, si ha estat separat de la família d'origen de manera definitiva, els antecedents culturals i socials.
- A conèixer, en els supòsits d'adopció, les dades sobre els seus orígens que estiguin en poder de les entitats públiques.
- A la confidencialitat total i reserva sobre les seves circumstàncies personals i les de la seva família.

-
- A relacionar-se directament amb el Ministeri Fiscal i amb els responsables tècnics i administratius de la seva protecció.
 - A plantejar queixes i denúncies davant l'administració pública competent, davant el Defensor del Poble o, si pertoca, davant la Sindicatura de Greuges de les Illes Balears o, si escau, davant l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència.
 - A tenir accés al seu expedient de protecció per a l'exercici i la defensa dels drets i interessos.
 - A conèixer, en qualsevol moment, l'estat de la tramitació dels procediments en què tingui la condició de persona interessada.
 - A conèixer l'òrgan competent per a la instrucció, si escau, i la resolució.
 - A rebre notificació de l'acord d'iniciació del procediment i de la resolució que s'adopti.
 - A ser escoltat i, en tot cas, al tràmit d'audiència.
 - A accedir als documents continguts en els procediments en què tingui la condició de persona interessada i a obtenir-ne una còpia.
 - A formular alegacions, a utilitzar els mitjans de defensa admesos per l'ordenament jurídic i a aportar documents en qualsevol fase del procediment anterior al tràmit d'audiència.
 - A obtenir informació i orientació sobre els requisits jurídics i altres qüestions que afectin el procediment.
 - A actuar assistit d'un assessor o assessora quan ho consideri convenient en defensa dels seus interessos.
 - A ser informat dels drets que té en el procediment i de les conseqüències que se'n puguin derivar.

De l'àmbit de justícia juvenil:

- A que es respecti la seva personalitat, la seva llibertat ideològica i religiosa i els drets i els interessos legítims no afectats pel contingut de la mesura, especialment els inherents a la minoria d'edat civil.
- A rebre informació sobre els seus drets i obligacions.
- A ser atès sense discriminació.
- A rebre un tracte digne.
- A veure respectats la confidencialitat de les dades que consten en el seu expedient i el deure de reserva.
- A comunicar-se lliurement amb el seu pare i mare, representants legals, familiars o altres persones.
- A rebre visites al centre d'internament, i a beneficiar-se de sortides i permisos.
- A comunicar-se de manera reservada amb els seus lletrats, amb el jutge o jutgessa de menors, amb el Ministeri Fiscal i amb el servei competent per a la inspecció dels centres d'internament.
- A veure respectada la seva intimitat.
- A tenir cobertes les necessitats bàsiques de la vida quotidiana.
- A realitzar activitats escolars, formatives, laborals o qualsevol altres orientades a la seva formació i desenvolupament.

- A conèixer la seva situació legal en tot moment.
- A ser informat, en un llenguatge adaptat al seu nivell i capacitat d'enteniment, dels procediments de reclamació existents al centre d'internament i de la possibilitat de formular peticions i queixes a la direcció del centre, al Govern de les Illes Balears, a les autoritats judicials, al Ministeri Fiscal, al defensor o defensora de la infància i l'adolescència, i a presentar tots els recursos legals que preveu la legislació vigent en defensa dels seus drets i interessos legítims.
- A exercir els drets civils, polítics, socials, religiosos, econòmics i culturals que li corresponguin, excepte quan siguin incompatibles amb el compliment de la mesura.
- A complir la mesura d'internament en el centre més proper al seu domicili, d'acord amb el règim d'internament.
- A disposar d'un programa d'atenció individualitzada i participar-ne en l'elaboració i avaluació periòdiques.
- A rebre informació personal i actualitzada sobre els drets i obligacions, la seva situació personal i judicial, les normes de funcionament intern del centre, així com els procediments concrets per fer efectius aquests drets, especialment per formular peticions o queixes o presentar recursos.
- A saber que els seus representants legals estan informats sobre la seva situació i evolució, com també sobre els drets que li corresponen.
- Quan es tracti de menors internades, tenir en companyia seva els fills i filles menors de tres anys, en les condicions i amb els requisits establerts reglamentàriament.

• **Sistematització dels drets específics dels infants i adolescents front a la violència:**

Cal fer un especial esment a aquesta darrera reforma per la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència front a la violència (LOPVI) que, com hem dit, dona compliment de l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible (ODS) 16 que tracta de promoure societats justes, pacífiques i inclusives i que, en la Meta 2, vol posar fi al maltractament, l'explotació, el tràfic de nins i totes les formes de violència contra els infants i adolescents.

Recordem que la violència té lloc en els àmbits més quotidians de la vida d'un infant i adolescent (família, centres educatius, espais esportius i d'oci o temps lliure, internet, etc.) per la qual cosa és una tasca de tota la societat, en la mesura que correspon, fer d'aquests àmbits un lloc segur per tal d'evitar-la.

La norma defineix la **violència** com tota acció, omissió o tracte negligent que priva les persones menors d'edat dels seus drets i benestar, que amenaça o interfereix el seu desenvolupament físic, psíquic o social, amb independència de la seva forma i mitjà de comissió, inclosa la realitzada a través de les tecnologies de la informació i la comunicació, especialment la violència digital. En qualsevol cas, s'entén per violència el maltractament físic, psicològic o emocional, els càstigs físics, humiliants o denigrants, la descurança o tracte negligent, les amenaces, injúries i calumnies, l'explotació (inclosa la violència sexual), la corrupció, la pornografia infantil, la prostitució, l'assetjament escolar, l'assetjament sexual, el ciberassetjament, la violència de gènere, la mutilació genital, el tràfic d'éssers humans amb qualsevol finalitat, el matrimoni forçat, el matrimoni infantil, l'accés no sol·licitat a pornografia, l'extorsió sexual i la difusió pública de dades privades, com també la presència de qualsevol comportament violent en l'àmbit familiar.

Per altra part, s'entén per **bon tracte** aquell que, respectant els drets fonamentals dels infants i adolescents, promou activament els principis de respecte mutu, dignitat de l'esser humà, convivència democràtica, solució pacífica de conflictes, dret a igual protecció de la llei, igualtat d'oportunitats i prohibició de discriminació dels nins, nines i adolescents.

— Per això, la LOPIVI aporta els següent trets rellevants:

La protecció **integral** front a la violència, mitjançant mesures d'actuació com ara la sensibilització, la prevenció i la detecció primerenca en diversos àmbits, com el familiar, l'educatiu, d'intervenció social, en centres de protecció, sanitari, esportiu i temps lliure, TRIC i ús segur i responsable d'internet, i en l'àmbit policial, que ha de disposar d'unitats especialitzades.

Enfocament **preventiu**, atès que la llei té un caire preventiu per tal que la violència no arribi a produir-se i per la qual cosa s'han de constituir entorns segurs per a la infància i l'adolescència, en els quals les administracions públiques han d'establir plans i programes de prevenció per a l'erradicació de la violència i, a més, s'han de reforçar les pròpies capacitats dels nins, nines i adolescents per a la detecció primerenca i la reacció adequada davant situacions de violència.

El bon tracte, atès que s'ha de garantir el **desenvolupament holístic** dels nins, nines i adolescents partint de l'interès superior del menor.

El **deure de comunicació** de situacions de violència, per una part com a obligació genèrica de tota la ciutadania de comunicar a la autoritat l'existència d'indis de violència sobre els nins, nines i adolescents; i, per l'altra, com un deure de comunicació qualificat per als col·lectius professionals que tenen encomanada l'assistència de menors d'edat.

El reforçament del **dret a ser escoltat** de les víctimes menors d'edat, per la qual cosa s'introdueixen aquestes millores a l'ordenament jurídic:

- La persona menor d'edat pot denunciar per sí mateixa sense necessitat d'estar acompanyada pel seu tutor.
- Atendre el valor de l'opinió de la persona menor d'edat, atès que, en cas que la seva opinió no coincideixi amb la dels seus tutors, se considera que hi ha un conflicte d'interessos i, per tant, caldrà el nomenament d'un defensor judicial que els defensi.
- Reforçament dels mecanismes de denúncia en els centres de protecció i dotació, per part de les administracions públiques, dels mitjans necessaris perquè els nins, nines i adolescents víctimes de violència o que n'hagin presenciada puguin comunicar-ho de forma fàcil i segura, per la qual cosa es reconeix la importància dels mitjans electrònics de comunicació, com són les línies telefòniques d'ajuda gratuïta i el seu coneixement per la societat civil.

Creació de noves **figures de protecció**: coordinadors de benestar i delegats de protecció, per a la prevenció, detecció i protecció dels infants i adolescents front la violència en aquests àmbits cabdals en la vida del menor d'edat: l'educatiu, per una part, i l'esportiu i de gaudi, per l'altra.

Prohibició de pràctiques que atemptin contra la integritat dels menors d'edat, tals com les mesures de contenció mecànica a un punt fix —ja sigui en l'àmbit del sistema de protecció com

el socioeducatiu— així com realitzar despullaments integrals, exploracions genitals o d'altres proves mèdiques que siguin invasives en el procediment per determinar l'edat.

Creació de la Conferència Sectorial de la Infància i l'Adolescència com a òrgan de cooperació entre l'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes en matèria de protecció i desenvolupament de la infància i l'adolescència, i d'una comissió de seguiment. A més de la creació del Consell Estatal de Participació de la Infància i l'Adolescència com a òrgan permanent i estable de consulta, representació i de participació dels nins, nines i adolescents.

Registres unificats, per tal de registrar dades completes sobre violència contra la infància i l'adolescència de manera coordinada en tot el territori per elaborar les polítiques públiques i l'Estratègia per a l'erradicació de la violència contra la infància i l'adolescència d'àmbit nacional, en col·laboració amb les comunitats autònomes. A més, es preveu la creació de dos registres d'àmbit estatal: el Registre Unificat de Serveis Socials sobre Violència contra la Infància (RUSSVI) i el Registre Central d'Informació sobre la Violència contra la Infància i l'Adolescència. També s'actualitzen les referències al Registre Central de Delinqüents Sexuals i Tràfic d'Éssers Humans i es perfecciona la regulació relativa a la certificació negativa de no haver comès delictes contra la llibertat o indemnitat sexuals o de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual.

La prova preconstituïda duta a terme per l'òrgan instructor amb la finalitat d'evitar la revictimització o victimització secundària dels menors d'edat víctimes de violència en els processos judicials. Així, es restableix l'obligatorietat de fer la prova preconstituïda quan el testimoni sigui una persona menor de catorze anys o una persona amb discapacitat necessitada de protecció especial. D'aquesta manera, la seva declaració en seu judicial es converteix en excepcional.

Ampliació dels terminis de prescripció pels delictes més greus comesos contra les persones menors d'edat, modificant el dia d'inici del còmput del termini, el qual es comptarà a partir del dia en què la víctima compleixi els trenta-cinc anys d'edat.

- Per altra part, s'han de garantir els drets reconeguts a la LOPIVI, per la qual cosa les administracions públiques han de posar a l'abast els mitjans adients per fer-ne efectiu l'exercici. Així, fem especial esment a aquests cinc drets:
- El dret d'informació i assessorament sobre les mesures previstes en la llei i sobre els mecanismes o canals d'informació o denúncia existents.
 - El dret que la seva orientació sexual i identitat de gènere, sentida o expressada, sigui respectada en tots els entorns de la vida, així com a rebre el suport i assistència precisos quan siguin víctimes de discriminació o violència per aquests motius.
 - El dret de les víctimes a ser escoltades amb totes les garanties i sense cap límit d'edat en els procediments administratius, judicials i de tota casta relacionats amb l'acreditació de la violència i la reparació de les víctimes.
 - El dret a l'atenció integral, que comprèn les mesures següents:
 - Informació i acompanyament psicosocial, social i educatiu a les víctimes.
 - Seguiment de les denúncies o reclamacions.

-
- Atenció terapèutica de caràcter sanitari, psiquiàtric i psicològic a la víctima i, si escau, a la unitat familiar.
 - Suport formatiu, especialment en matèria d'igualtat, solidaritat i diversitat.
 - Informació i suport a les famílies i —si fos necessària i n'estigués objectivament fundada la necessitat— seguiment psicosocial, social i educatiu en el si de la unitat familiar.
 - Facilitació d'accés a xarxes i serveis públics.
 - Suport a l'educació i inserció laboral.
 - Acompanyament i assessorament en els procediments judicials en els quals, si escau, hagi d'intervenir.
 - Legitimació per a defensar els seus drets i interessos en els procediments judicials que portin causa d'una situació de violència contra els infants i adolescents, la qual cosa s'exercirà, com a regla general, mitjançant els seus representants legals o bé d'un defensor judicial designat per l'òrgan jurisdiccional quan hi hagi conflicte d'interessos; tot i que es reconeix el dret a l'assistència jurídica gratuïta amb independència de la situació econòmica de la víctima.
- Per últim, com ja hem avançat, cal destacar la creació de les dues **noves figures de protecció**: el coordinador de benestar i protecció en l'àmbit educatiu, i el delegat de protecció en l'àmbit esportiu i del lleure. Així:
- El **coordinador o coordinadora de benestar i protecció** actuarà en els centres educatius i tindrà les funcions següents:
 - Organitzar plans de formació sobre prevenció, detecció primerenca i protecció
 - Coordinar casos que requereixin intervenció dels serveis socials
 - Promoure el benestar i la cultura del bon tracte entre l'alumnat
 - Fomentar mètodes de resolució pacífica de conflictes
 - Informar a tot el personal del centre sobre els protocols d'actuació per a prevenir i protegir davant qualsevol forma de violència.
 - Pel que fa al **delegat o delegada de protecció**, actuarà en els centres esportius o d'oci infantil i adolescent amb les funcions següents:
 - Escolta i atenció a les inquietuds dels infants i adolescents
 - Comunicació de casos en els quals s'hagi detectat una situació de violència
 - Difusió i compliment dels protocols d'actuació front a la violència en aquest àmbit.

Respecte dels **deures** de les persones menors d'edat que preveu la Llei autonòmica, cal esmentar per una part que, encara que la dimensió sigui més moral que jurídica, la Llei els regula en l'àmbit familiar, escolar i social, d'acord amb la Llei orgànica de protecció jurídica del menor, després de la seva reforma; i per altra, s'han d'observar, si escau, els deures de les persones menors d'edat acollides en centres de protecció i els deures de les persones menors d'edat infractores internades en els centres d'internament que estableix la Llei 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

Finalment, cal comentar el **Decret 16/1997, de 30 de gener, pel qual es regula l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA)**, modificat pel Decret 83/1998, d'11 de setembre, i el Decret

25/2000, de 25 de febrer, afectat per la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència. S'estableix que la naturalesa jurídica de l'OBIA és la pròpia d'un òrgan de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears que vetlla per la defensa i la promoció dels drets del menor i que el seu objectiu general és desenvolupar i protegir els drets dels infants i els adolescents menors de divuit anys a les Illes Balears.

El preàmbul del Decret 16/1997 recorda que l'actuació administrativa ha de tenir particularment en compte la regularització adequada i la supervisió dels espais, centres i serveis en els quals habitualment hi ha infants, pel que fa a les condicions fisicoambientals i higienicosanitàries, de recursos humans, als projectes educatius, a la participació dels menors i a la resta de condicions que contribueixin a assegurar els seus drets; a més, ha de sensibilitzar la població davant situacions d'indefensió del menor i promoure la participació i la solidaritat social.

El Decret 16/1997 estableix les **competències** de l'Oficina de Balear de la Infància i l'Adolescència, a la qual correspon exercir les funcions següents:

- Supervisar les administracions públiques de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i les entitats privades que prestin serveis als menors dins el territori de les Illes Balears, per verificar-ne el respecte dels drets dels menors i orientar-ne les actuacions envers la seva defensa i promoció.
- D'acord amb aquest Decret, rebre i tramitar les queixes i els greuges sobre situacions d'amenaça o vulneració dels drets dels menors que li siguin presentats.
- Promoure i facilitar l'aplicació i la difusió dels convenis, les recomanacions internacionals i la legislació nacional sobre els drets dels menors.
- Proposar adaptacions o reformes de procediments, reglaments o lleis per a la defensa més eficaç dels drets dels menors, i procurar la millora constant dels serveis adreçats a l'atenció dels menors a les Illes Balears.
- Dur a terme la coordinació interdepartamental dels temes i les matèries relacionats amb els menors i els seus drets.
- Promoure davant el Consell de Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears les disposicions normatives oportunes per al desenvolupament i l'efectivitat dels drets del menor en l'àmbit territorial de la comunitat.
- Procurar els mecanismes de control pertinents per assegurar el compliment de tot el que afecta els drets dels menors a les Illes Balears.
- Fomentar la planificació integral o sectorial de les matèries que afectin els drets i la protecció dels menors, i supervisar-ne l'execució.
- Dur a terme altres funcions que, de naturalesa anàloga a les anteriors i no exercides per cap altre òrgan de l'Administració, li encomani el conseller o consellera que tingui atribuïdes competències en matèria de benestar social.

En cap cas, l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència no pot intervenir en procediments vigents per resoldre interessos individuals, la tramitació o la resolució dels quals estigui encomanada a òrgans jurisdiccionals o que requereixin actuacions protectores encomanades a l'entitat pública competent.

Atès tot aquest marc normatiu, finalment cal observar el Decret 9/2019, de 2 de juliol, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual es determina la composició del Govern i s'estableix l'estructura de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, i l'article 2.5 del Decret 11/2021, de 15 de febrer, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, pel qual s'integra en la Conselleria d'Afers Socials i Esports l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA), que exerceix les competències de defensa i promoció dels drets dels menors, i queixes sobre situacions d'amenaça i de vulneració de drets, i al capdavant de la qual hi ha un director assimilat en rang a director general. En virtut de tot això, s'ha elaborat per al Consell de Govern aquest Informe del 2021, que també es remetrà al Parlament de les Illes Balears.

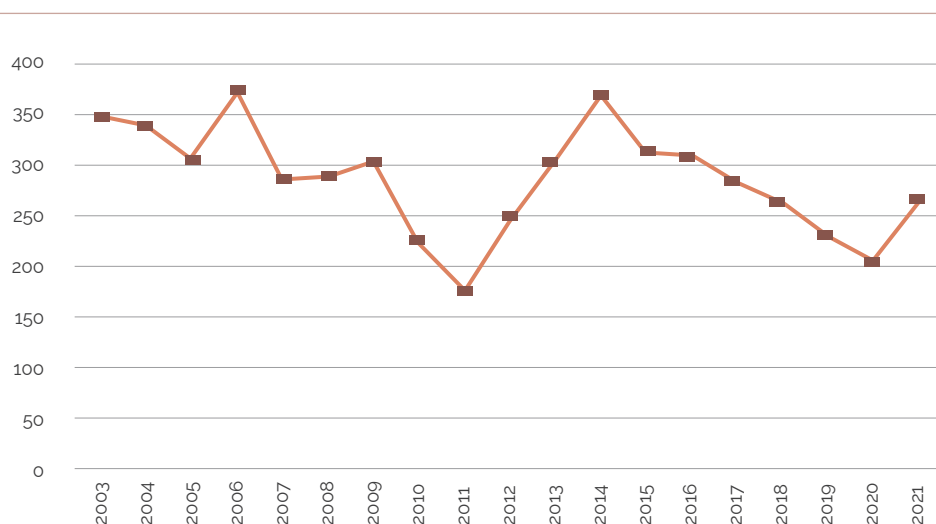
CAPÍTOL 2

QUEIXES, CONSULTES I ACTUACIONS DE L'OBIA

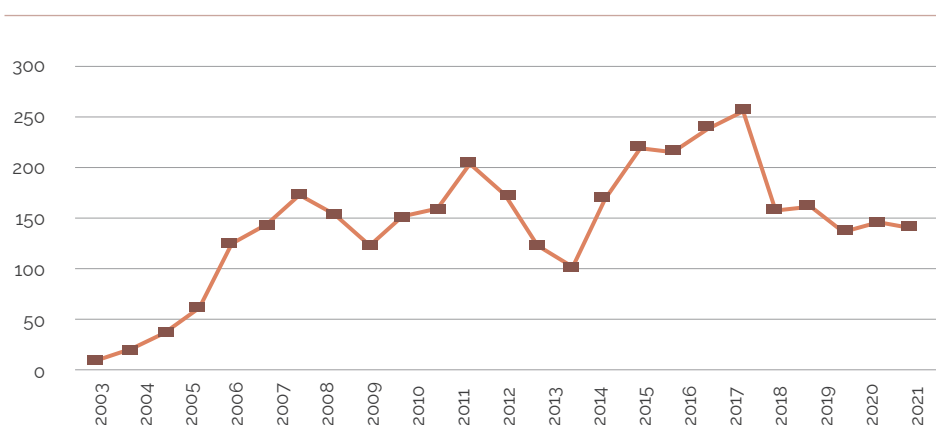
DADES ESTADÍSTIQUES DE L'ANY 2021

Durant l'any 2021, l'Oficina ha duit a terme 262 actuacions, que s'han registrat i analitzat segons el tipus de contingut i intervenció. Una vegada que s'han revisat, s'han tramitat i obert 139 expedients, que representen el 53 % de les actuacions.

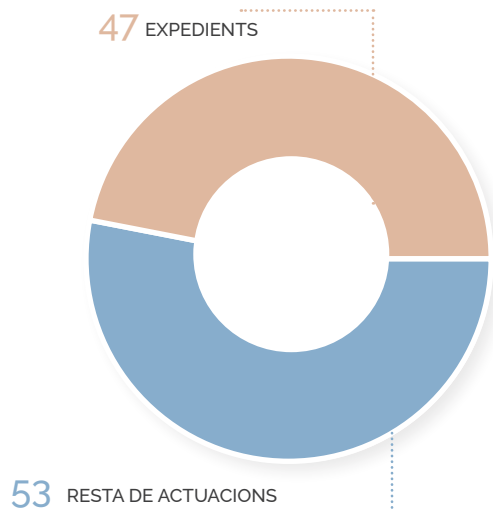
GRÀFIC 1. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'ACTUACIONS

GRÀFIC 2. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'EXPEDIENTS

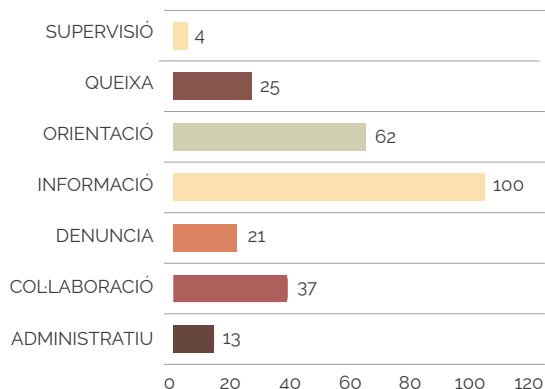

GRÀFIC 3. ACTUACIONS ESPECÍFIQUES

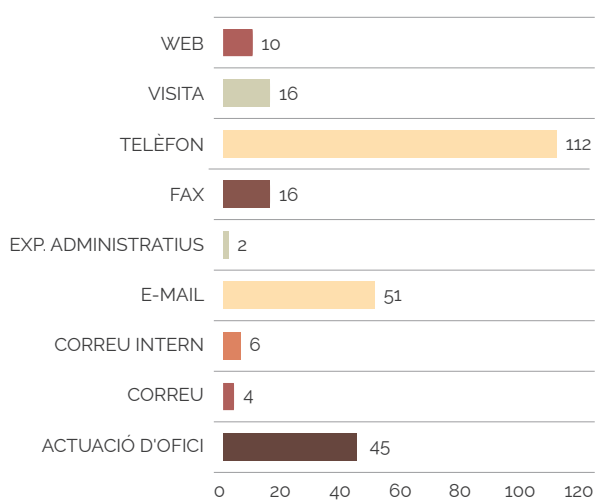
Pel que fa a les actuacions que ha desenvolupat l'Oficina, el 53 % (123) ha implicat la incoació d'un expedient relacionat amb la possible vulneració dels drets del menor; en canvi, la resta, és a dir, el 47 % (123 actuacions), han estat relacionades amb consultes que s'han resolt sense l'obertura d'un expedient.

GRÀFIC 4. TIPOLOGIA DE LES ACTUACIONS

Segons el tipus d'activitat desenvolupada, es duen a terme diferents actuacions. Les que estan relacionades amb la informació i l'orientació són el 62 % (162), seguides del 14 % (37 actuacions) que estan relacionades amb col·laboracions; la suma de queixes i denúncies representa el 18 % (46 actuacions), el 5 %, amb expedients administratius (13 actuacions); i, finalment, les supervisions, que són el 2 % (4 actuacions).

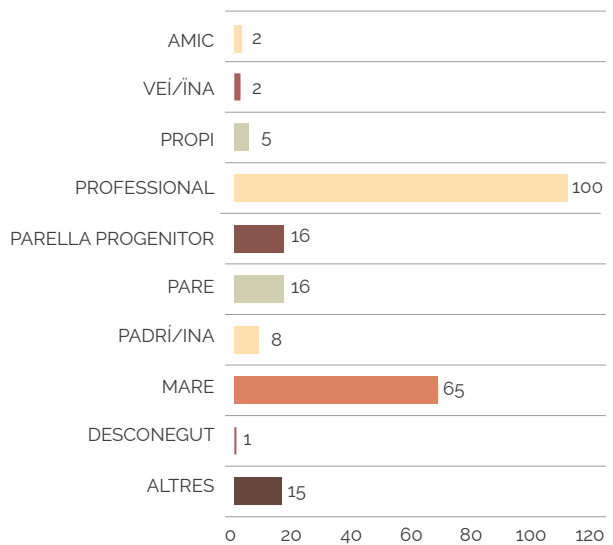
GRÀFIC 5. CANAL D'ENTRADA

Com es pot observar en el gràfic, l'any 2021 l'OBIA ha iniciat d'ofici el 17 % d'actuacions (45). El canal d'entrada de la resta d'actuacions ha estat el següent: el 43 % (112) té com a via d'accés el telèfon; el correu electrònic ha estat elegit en el 19 % (51) de casos, als quals s'ha de sumar el 4 % (10) de formularis arribats des del web; el 6 % (16) s'han iniciat amb una visita; el 2 % (4), per correu ordinari i, per correu intern, el 2 % (6). Finalment, per fax també n'han arribat un 6 % (16), i un 1 % (2) han estat expedients administratius.

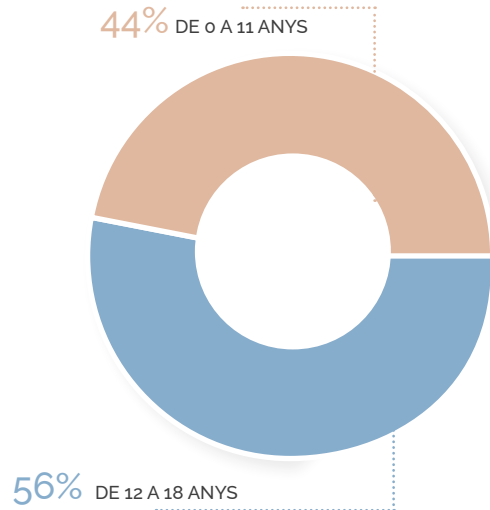
La majoria d'actuacions relacionades directament amb algun menor han estat duites a terme per adults, i només el 2 % (5) pel mateix menor. El 43 % d'actuacions (100) les han duites a terme professionals; el 28 % (65), la mare del menor; el 7 % (16), el pare. La resta, un 19 % (44) han estat altres familiars o persones properes al menor.

GRÀFIC 6. RELACIÓ AMB EL MENOR

Quant a la distinció entre infància (0-11 anys) i adolescència (12-18 anys), de les actuacions que s'han fet, el 44 % (36), amb infants (de 0 a 11 anys) i el 56 % (45) han estat relacionades amb adolescents (de 12 a 18 anys).

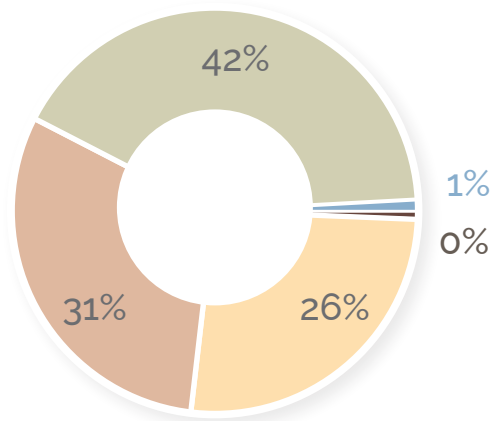
GRÀFIC 7. INTERVAL D'EDAT

Respecte de la forma de tancament de les intervencions, el 42 % (96) han estat

GRÀFIC 8. FORMA DE TANCAMENT DE L'EXPEDIENT

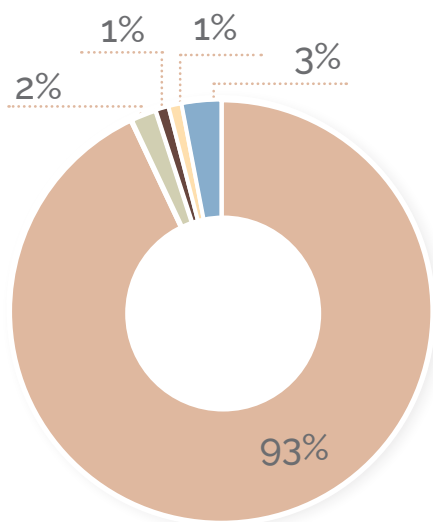
- PER INCOMPAREIXENÇA
- PER DERIVACIÓ
- ALTRES CAUSES
- PER RESOLUCIÓ DE LA DEMANDA
- MANCA DE COL·LABORACIÓ

casos que s'han tancat per resolució de les demandes, el 26 % (61) s'han derivat a altres institucions, el 31 % (71) s'han tancat per altres causes i, finalment, l'1 % (2) s'ha tancat per manca de col·laboració.

GRÀFIC 9. DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

- MALLORCA
- MENORCA
- EIVISSA
- ILLES BALEARS
- ALTRES

En relació amb la distribució geogràfica de l'origen de les consultes, cal destacar que la majoria es fan des de Mallorca, en el 93 % (191) de les ocasions. Pel que fa a la resta, l'1 % (3) es fan des d'Eivissa, el 2 % (4) des de Menorca, i el 3 % (6), des d'altres llocs.

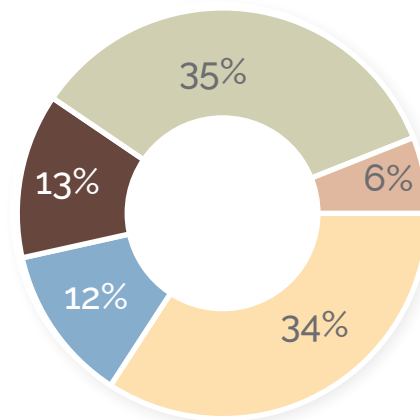
Per distingir els diferents àmbits d'actu-

ÀMBITS D'ACTUACIÓ ANALITZATS

ació, s'ha establert un sistema de classificació per codis agrupats en cinc grans grups:

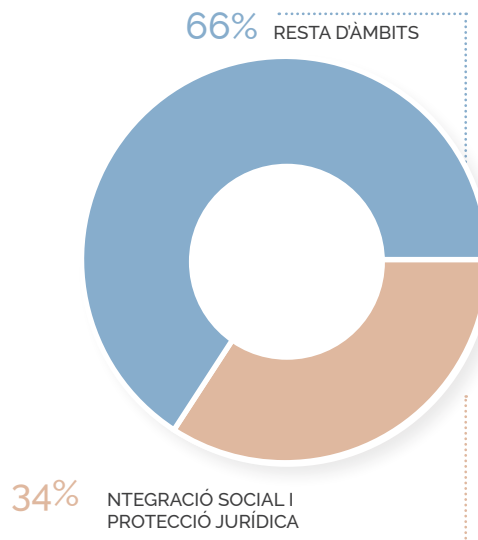
- Integració social i protecció jurídica del menor
- Educació i cultura
- Salut i maltractament
- Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades
- Tecnologies de la relació, la informació i la comunicació (TRIC)

- INTEGRACIÓ SOCIAL I PROTECCIÓ JURÍDICA
- EDUCACIÓ I CULTURA ● SALUT ● FUNCIONAMENT
- INFORMÀTICA, INTERNET I NOVES TECNOLOGIES

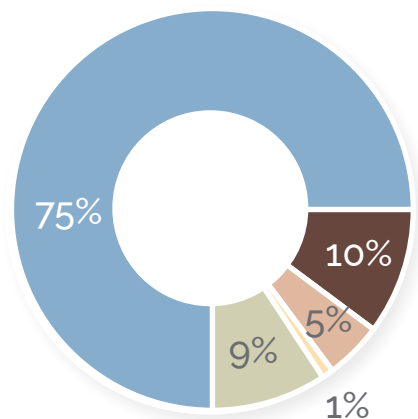

A). INTEGRACIÓ SOCIAL I PROTECCIÓ JURÍDICA DEL MENOR

Aquests codis etiqueten cadascun dels supòsits plantejats a partir d'una llista de situacions que engloben des de consulta, informació, orientació i assessorament fins a queixes o denúncies. Aquestes actuacions poden implicar tant persones (menors d'edat, adults, professionals, etc.) com entitats o administracions. Cal especificar que cada una de les actuacions pot estar relacionada amb diferents codis de cada un dels grups.

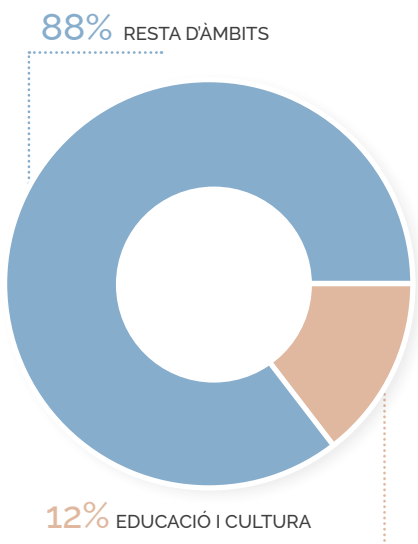
- 1.1. SITUACIONS DE RISC
- 1.4. ESTRANGERS
- 1.6. DISCRIMINACIÓ
- 1.9. RELACIÓ JURÍDICA PATERNOFILIAL I FIGURA JURÍDICA DE PROTECCIÓ

El 2021, les actuacions relacionades amb aquest apartat han representen el 34 % (108) del nombre d'actuacions que ha duit a terme l'Oficina.

Des d'un caire totalment quantitatiu, les qüestions que més actuacions acumulen són les que es refereixen a informació, orientació i assessorament, que representen el 75 % (81 actuacions) del total; les que estan relacionades amb les relacions jurídiques paternofilials representen el 9 % (10); les que afecten situacions de risc, sigui personal o familiar, o de l'entorn pròxim i social del menor, representen el 10 % (11), i la resta, el 6 % (6), són la suma d'actuacions relacionades amb menors estrangers o possibles situacions de discriminació.

B). EDUCACIÓ I CULTURA

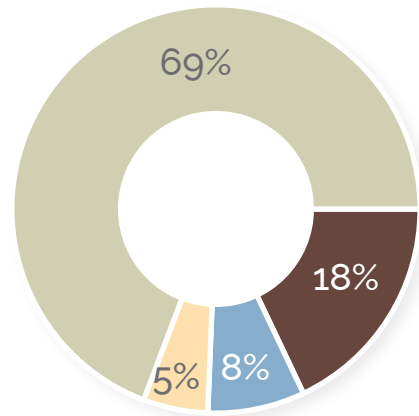

El 2021, els motius de consulta relacionats amb l'educació i la cultura representen el 12 % (39 actuacions) del nombre d'actuacions que ha duit a terme l'Oficina.

C). SALUT

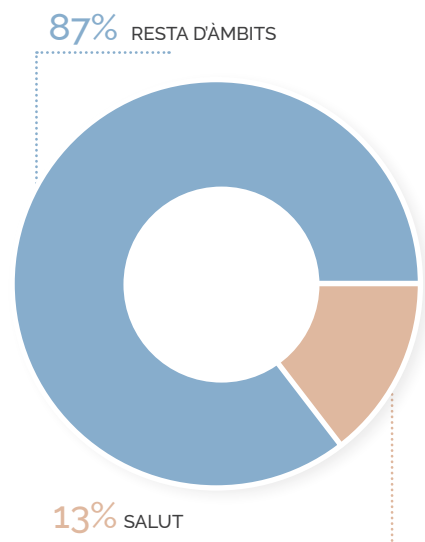
- 2.1. ESCOLARITZACIÓ O ENSENYANÇA
- 2.2. PROTECCIÓ SOCIOCULTURAL
- 2.3. PUBLICITAT I CONSUM
- 2.A.o.1. INFORMACIÓ, ORIENTACIÓ O ASSESSORAMENT

Des d'un punt de vista totalment quantitatiu, les qüestions que més s'han consultat han estat les relatives a informació, orientació i assessorament, amb el 69 % (27 actuacions); les de temes d'escolarització han representat el 18 % (7); les de protecció sociocultural el 8 % (3), i les de publicitat i temps lliure, el 2 % (5).

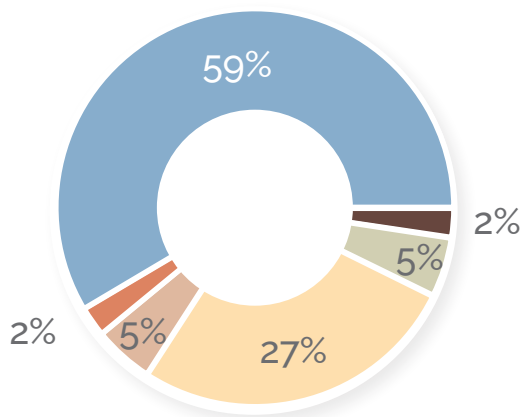

C). SALUT I MALTRACTAMENT

El 2021, els motius relacionats amb temes de salut i maltractament representen el 13 % (41 actuacions) del nombre d'actuacions que ha duit a terme l'Oficina.

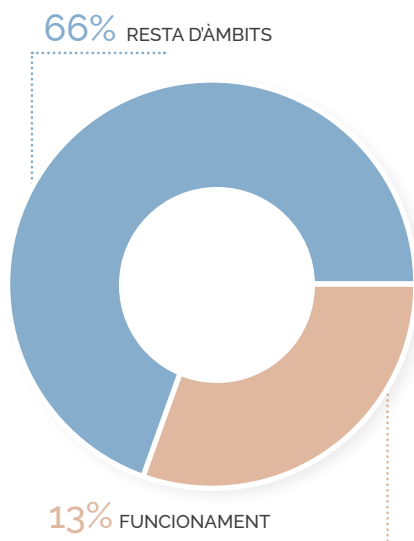

- 3.1. PREVENCIÓ, PROMOCIÓ O REVISIÓ
- 3.2. HÀBITS I CONDUCTES NOVIUS
- 3.5. MALTRACTAMENT
- 3.8. EXPLOTACIÓ SEXUAL INFANTIL I ADOLESCENT
- 3.9. TRÀFIC AMB FINALITAT D' EXPLOTACIÓ SEXUAL
- 3.A.0.1. INFORMACIÓ, ORIENTACIÓ I ASSESSORAMENT

Pel que fa a l'aspecte quantitatiu, les qüestions que més consultes acumulen en aquest apartat són les que estan relacionades amb informació, orientació i assessorament, que han estat un 59 % (24) i amb maltractament, amb un 27 % (11). Sobre explotació sexual infantil i adolescent han estat un 5 % (2) i sobre tràfic amb finalitat d'explotació sexual un 2 % (1). El 7 % (3) restant han estat relacionats amb hàbits i conductes nocius i prevenció, promoció i revisió.

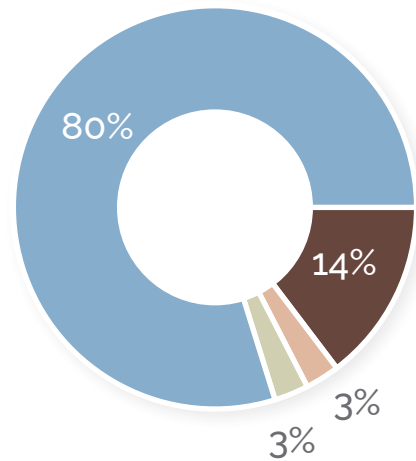
D). FUNCIONAMENT DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES I DE LES ENTITATS PRIVADES

Les situacions que s'han analitzat quant al funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades relacionades amb menors han suposat el 34 % (109 actuacions) de l'activitat de l'Oficina.

- 4.1. FUNCIONAMENT DE L'ADMINISTRACIÓ
- 4.2. FUNCIONAMENT DE L'ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA
- 4.3. FUNCIONAMENT D'ENTITATS PRIVADES
- 4.A.0.1. INFORMACIÓ, ORIENTACIÓ I ASSESSORAMENT

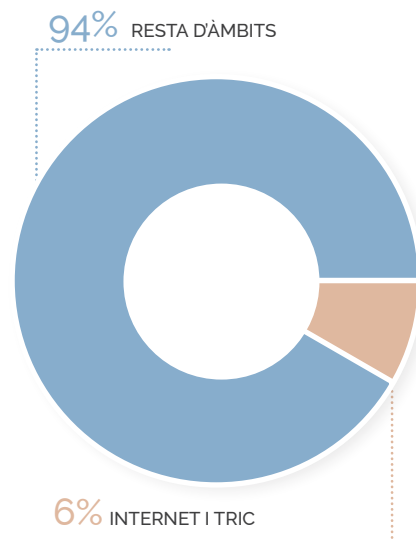
El 34 % (109 actuacions) d'aquestes intervencions es refereixen a la demanda d'informació, orientació i assessorament sobre el funcionament de les institucions, tant de les administracions públiques com de les entitats privades. El 15 % (16) correspon a accions desenvolupades sobre el funcionament d'alguna administració pública; el 3 % (3), sobre temes relacionats amb l'Administració de Justícia, i el 3 % (3), sobre entitats privades.

E). INTERNET I TRIC

Les intervencions de l'OBIA referides a Internet i a les TRIC han suposat el 6 % (19 actuacions) de l'activitat.

Totes les consultes han estat relacionades amb informació, orientació i assessorament.

LÍNIA D'ATENCIÓ A L'INFANT I A L'ADOLESCENT 116 111

Mitjançant la Resolució de la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació de 12 de gener de 2010, s'atribuí el número telefònic 116 111 al servei de línia d'atenció a l'infant i a l'adolescent, d'àmbit europeu.

L'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) és l'encarregada de procurar els mecanismes de control adequats per assegurar el compliment de tot el que afecta els drets dels menors residents a les Illes Balears i, també, dels que es troben fora d'aquest territori. Per això, va encomanar la gestió d'aquesta línia a la Fundació ANAR, que des de l'any 1994 duu a terme el projecte denominat «Telèfon ANAR d'ajuda a infants i adolescents en risc», per tal de permetre que els usuaris menors d'edat es posin en contacte telefònic les 24 hores del dia, els 365 dies de l'any, amb un servei professional multidisciplinari (bàsicament format per psicòlegs, juristes i treballadors socials), gratuït, anònim i confidencial. Aquest servei garanteix que els menors siguin escoltats, d'acord amb l'article 12 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides.

A les Illes Balears, la línia 116 111 es posà en marxa el gener de l'any 2013 i, des d'aleshores, facilita orientació psicològica, informa sobre recursos socials, resol dubtes de caràcter jurídic, deriva casos als recursos més adequats i duu a terme intervencions directes, quan és necessari, traslladant el cas als organismes competents en matèria de menors i fent-ne un seguiment mitjançant la coordinació amb els professionals corresponents.

Des de la línia 116 111 s'ofereix informació, orientació i assessorament sobre:

- a) Suport emocional
- b) Ajuda davant situacions d'emergència
- c) Identificació de situacions d'urgència: comunicació i derivació immediates als organismes competents
- d) Derivació dels possibles casos de menors en situació de desprotecció (risc o desemparament) als organismes competents perquè els investiguin o hi intervinguin
- e) Treball en xarxa amb els diferents recursos de les Illes Balears i de la resta de l'Estat
- f) Informació actualitzada sobre els recursos especialitzats en infància i adolescència.

Així, davant la telefonada d'una persona menor d'edat, hi ha 3 nivells de resposta dels professionals:

1. Orientació: s'ofereix orientació psicològica i se cerca conjuntament amb el menor d'edat una solució al seu problema, amb el suport de l'entorn i figures de referència (pares i mares, padrins i padrines, resta de la família, professorat, etc.).
2. Derivació: quan no és possible ni convenient resoldre el problema sense que intervingui un organisme, entitat o professional. En aquests casos, a més de facilitar l'orientació necessària, es derivarà als recursos socials, educatius, sanitaris, policials i/o jurídics procedents en cada cas.

- Intervenció: quan ningú del seu entorn pugui ajudar-li i hi ha una situació de risc o desemparament per abandonament, maltractament, abús sexual o qualsevol altra situació d'emergència, es trasllada el cas als organismes o autoritats pertinents i posteriorment se'n fa el seguiment.

ACTUACIONS DEL 2021

El nombre de telefonades ateses procedents de les Illes Balears és de 1.246, de les quals 1.051 varen ser ateses per la línia d'atenció a l'infant i a l'adolescent (el 84,3 %), i 195 per la línia de la família i dels centres escolars (el 15,7 %).

Les telefonades es poden agrupar en dues grans categories:

Telefonades d'orientació: en aquesta categoria s'hi inclouen el major nombre de telefonades. En realitat són les primeres aproximacions al recurs o als silencis, i l'atenció resulta fonamental per garantir una atenció adequada als menors. Així mateix, també es tracten telefonades en què és necessària una tasca de contenció emocional o d'altres que requereixen una orientació simple i una atenció més genèrica, en les quals l'infant o adolescent o la persona adulta es posa en contacte amb el recurs per conèixer en què consisteix el servei. També hi ha telefonades en què es facilita informació puntual sobre un recurs extern sense haver ofert cap tipus d'orientació. L'any 2021 s'han atès 967 telefonades d'aquest tipus.

Telefonades d'orientació especial: són les que requereixen una valoració i una orientació psicològica o una valoració i un assessorament jurídic o social de l'equip multidisciplinari. En la majoria de telefonades, es deriva el cas a un recurs extern (el que sigui més adequat per al cas en concret, com per exemple, cossos i forces de seguretat, serveis de protecció del menor, centres de serveis socials, centres de salut, fiscalia, col·legi d'advocats, etc.), i, pel que fa a alguna telefonada, es trasllada el cas a les autoritats o entitats pertinents per garantir la integritat del menor. Durant l'any 2021, s'han atès 279 telefonades que han requerit una orientació especialitzada (vegeu la taula 1).

TAULA 1. RESOLUCIÓ DE TELEFONADES D'ORIENTACIÓ ESPECIAL - 2021

	Línia de l'infant i l'adolescent		Línia de la família i els centres escolars		TOTAL
	Nre.	%	Nre.	%	
Psicològica	17	20,2%	16	8,2%	11,8%
Psicològica i social	9	10,7%	11	5,6%	7,2%
Psicològica i jurídica	5	6,0%	19	9,7%	8,6%
Psicològica, jurídica i social	53	63,1%	149	76,4%	72,4%
TOTAL	84	100,0%	195	100,0%	100,0%

Cal destacar que els **casos** atesos corresponen sempre a una única persona i que recullen tota la problemàtica que ha manifestat al llarg del temps en les diferents telefonades d'orientació

especial. Així, és normal que un cas hagi realitzat diverses trucades d'orientació especial. Aquests casos atesos ascendeixen a 206.

MOTIUS DE LES TELEFONADES

D'acord amb les dades sobre les telefonades d'orientació especial, aquests són els motius que exposen els infants o els adolescents en primer lloc, és a dir, la problemàtica que ha fet que acudeixin al recurs (vegeu més endavant la taula 2).

La violència exercida sobre una persona menor d'edat en qualsevol forma (maltractament físic, psicològic, abandonament, abús sexual, expulsió de la llar, agressions extrafamiliars, violència de gènere, explotació sexual infantil, pornografia infantil, violència escolar o *bullying*) representa el 62,7 % dels casos rebuts dels menors d'edat, i el 66,7 % dels casos rebuts de la família i centres escolars. Així, la

violència sobre un menor d'edat constitueix el primer motiu pel qual han accedit al recurs els infants i els adolescents i també els adults de les Illes Balears durant l'any 2021.

Analitzant més detalladament els resultats pels diferents tipus de violència, trobam situacions de maltractament físic i/o psicològic, que suposen un gran percentatge de les consultes fetes enguany des de les Illes Balears. Els infants i els adolescents que han acudit al recurs per aquest motiu representen el 37,2 % dels casos. S'ha de destacar que aquest maltractament es produeix en l'entorn familiar i provoca un gran patiment en els menors. La família i els centres escolars han acudit al recurs per aquest motiu en el 25,8 % dels casos, de manera que resulta el principal tipus de violència contra un menor d'edat.

Les telefonades per abús sexual es refereixen a atacs a la llibertat sexual del menor per qualsevol persona. Aquest tipus de violència apareix en l'atenció als menors en el 10,2 % dels casos. A més, el trobam en el 18,4 % dels casos rebuts en l'atenció als adults.

La violència de gènere es refereix a situacions en les quals la violència, com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, és exercida pels qui són o han estat els seus cònjuges o pels qui hi estan o hi han estat lligades per relacions similars d'afectivitat, malgrat que no hi hagi convivència. Aquest tipus de violència ha representat el 5,1 % dels casos d'atenció als menors, i el 4,8 % dels casos d'atenció a les famílies i els centres escolars.

L'abandonament es manifesta en les telefonades en l'omissió de determinats comportaments de les persones adultes responsables del menor, la qual cosa provoca que les seves necessitats físiques, psicològiques o emocionals no siguin ateses temporalment o permanentment. En l'atenció a les famílies i els centres escolars, s'ha detectat en el 11,6 % de situacions, i el 3,4 % en l'atenció als menors.

La violència escolar o *bullying* comprèn els casos que posen de manifest qualsevol tipus de violència, tant física com verbal, sempre en l'àmbit escolar. En aquest cas, la violència és comesa

per menors cap a altres menors. La violència escolar apareix en les telefonades de les famílies i els centres escolars en el 2,7 % dels casos, mentre que durant aquest període s'han registrat l'1,7 % de casos a través dels infants i dels adolescents.

En les **agressions extrafamiliars**, la diferència respecte del maltractament seria que l'agressor, és a dir, la persona que causa el dany ja sigui físic com verbal al menor d'edat, no és del seu entorn. Durant l'any 2021, aquest motiu de telefonada representa un 1,7 % dels casos atesos als infants i adolescents, sens que n'hi hagi per part de les famílies o centres escolars.

L'**expulsió de la llar** s'ha detectat únicament en un 1,7 % de casos per la línia de l'infant i adolescent, i l'1,4 % pels centres escolars i les famílies. Cal dir que s'entén per expulsió de la llar quan s'ha engegat de la casa el menor d'edat i no li permeten que hi torni a entrar, malgrat que ho desitgi o intenti, independentment del motiu.

La **prostitució infantil/exploatació sexual infantil i adolescent** representa l'1,7 % dels motius de consulta dels menors d'edat i el 0,7 % de les telefonades de les persones adultes. Per altra banda, les situacions de **pornografia infantil** s'ha detectat únicament per part de les famílies i els centres escolars en l'1,4 % dels casos.

Pel que fa als **problemes psicològics**, ha suposat el segon motiu de les telefonades; entre aquests hi ha, entre d'altres, ansietat, intents i idees suïcides, soledat, pors, tristesa, trastorns psiquiàtrics, trastorns de l'alimentació, baixa autoestima, etc. De banda de les famílies i centres escolars, el percentatge de casos per aquest motiu és el 11,6 %, i el 15,3 % per part dels menors d'edat.

En consultes per **problemes sentimentals**, els menors d'edat han traslladat les seves preocupacions referides a la relació amb la seva parella sentimental o relacionada amb la possibilitat d'aconseguir-la. Durant l'any 2021, l'1,7 % dels infants i/o adolescents han telefonat per aquests problemes, mentre que les persones adultes han consultat en un 0,7 %.

Les **dificultats de relació** solen constituir les raons per les quals més menors d'edat decideixen demanar ajuda. Ens trobam davant situacions conflictives de comunicació entre el menor i les persones properes del seu entorn (pares, mares, amistosats o noves parelles dels progenitors en famílies reconstituïdes). Els adults han fet consultes per aquestes situacions en l'1,4 % de casos, mentre que els menors n'han fet en el 3,4 %.

Pel que fa als **problemes de sexualitat**, es recullen totes aquelles consultes relacionades amb temàtiques tan diverses com: identitat i orientació sexual, inici de relacions sexuals, menstruació, masturbació, mètodes anticonceptius, malalties de transmissió sexual, dubtes d'embaràs, embarassos confirmats, consultes per avortament, etc. Aquestes problemàtiques suposen un 3,4 % de les consultes fetes directament pels menors d'edat, sense que n'hi hagi de les famílies o centres escolars.

Els **problemes sobre amistosats** representen un 8,5 % dels casos d'atenció als infants i als adolescents, i es refereixen a telefonades en les quals un menor d'edat manifesta la situació en què es troba un altre infant o adolescent del seu entorn. Els adults no han fet consultes sobre aquesta problemàtica.

Els **problemes de conducta** representen el 2,0 % de les consultes que han fet les famílies i els centres escolars. En aquests casos, es recullen situacions com la preocupació mostrada per

alguns adults davant la incapacitat de controlar els seus fills, la manca de comportaments adequats i la presència de comportaments agressius en el si de la família, especialment pel que fa a la no acceptació de normes i límits, de manera que en ocasions arriba a ser molt difícil la convivència del menor en l'entorn familiar. A les Illes Balears, els infants i els adolescents no han fet cap consulta per aquest motiu.

Pel que fa a les àrees sobre **problemes jurídics** d'índole diversa (drets i deures de la infància, menors infractors, edats mínimes, separacions, divorcis, règim de visites, acolliment, tutela, dubtes legals, etc.) representen el 10,8 % de les consultes que han realitzat les famílies i els centres escolars durant l'any 2021, la qual cosa constitueix el tercer motiu de les telefonades. De part dels infants i els adolescents, però, no s'ha registrat cap cas per aquest motiu.

Els **problemes socials** inclouen dificultats per temes econòmics, d'habitatge, de prestacions, ajuts, etc. Representen un 0,7 % de les consultes realitzades per les famílies i els centres escolars, sense que s'hagi rebut cap telefonada dels infants i adolescents.

Els **problemes en l'àmbit escolar** diferents al *bullying* (absentisme, rendiment, dificultats amb el professorat o amb els companys, etc.) suposen un 1,7 % dels casos d'atenció als infants i adolescents, mentre que per les famílies i els centres escolars, se n'ha registrat un 0,7 %.

Respecte dels casos de **fuga o ideació de fuga** d'un menor d'edat, observam que els casos representen un 1,7 % dels casos registrats en l'atenció als infants i adolescents, i l'1,4 % en les persones adultes.

Els motius d'addiccions (conductes d'ús i/o abús d'alcohol, drogues, ludopatia, etc.) apareixen en l'1,7 % de les telefonades ateses als infants i adolescents, i en un 2,0 % de les que han fet famílies i centres escolars.

Els darrers motius de telefonada han arribat exclusivament per mitjà de les famílies i els centres escolars: són en referència a la desaparició d'un menor d'edat (per segrest parental), problemes relacionats amb la migració (per regularització) i informació sobre el recurs telefònic. Estan representades amb la mateixa proporció, i són el 0,7 % dels casos atesos durant l'any 2021.

TAULA 2. MOTIU PRINCIPAL DE LA TELEFONADA - 2021

(casos)	Línia de l'infant i l'adolescent		Línia de la família i els centres escolars	
	Nre.	%	Nre.	%
VIOLÈNCIA CONTRA UN MENOR D'EDAT	37	62,7%	98	66,7%
Maltractament físic	11	18,6%	19	12,9%
Maltractament psicològic	11	18,6%	19	12,9%
Abús sexual	6	10,2%	27	18,4%
Violència de gènere	3	5,1%	7	4,8%
Violència escolar (<i>bullying</i>)	1	1,7%	4	2,7%
Abandonament	2	3,4%	17	11,6%
Expulsió de la llar	1	1,7%	2	1,4%

continua

(casos)	Línia de l'infant i l'adolescent		Línia de la família i els centres escolars	
	Nre.	%	Nre.	%
Agressions extrafamiliars	1	1,7%	--	--
Prostitució infantil/ explotació sexual infantil i adolescent	1	1,7%	1	0,7%
Pornografia infantil	--	--	2	1,4%
PROBLEMES PSICOLÒGICS	9	15,3%	17	11,6%
DIFICULTATS DE RELACIÓ	2	3,4%	2	1,4%
PROBLEMES SENTIMENTALS	1	1,7%	1	0,7%
PROBLEMES DE SEXUALITAT	2	3,4%	--	--
DESAPARICIÓ D'UN MENOR D'EDAT	--	--	1	0,7%
PROBLEMES AMB AMISTATS	5	8,5%	-	-
PROBLEMES DE CONDUCTA	-	-	3	2,0%
PROBLEMES JURÍDICS	-	-	8	5,4%
SEPARACIÓ/ CUSTÒDIA/ RÈGIM DE VISITES	-	-	8	5,4%
PROBLEMES SOCIALS	-	-	1	0,7%
PROBLEMES EN EL CENTRE EDUCATIU	1	1,7%	1	0,7%
ADDICCIONS	1	1,7%	3	2,0%
FUGUES	1	1,7%	2	1,4%
MIGRACIÓ	--	--	1	0,7%
INFORMACIÓ SOBRE EL RECURS	--	--	1	0,7%
TOTAL	59	100,0%	147	100,0%

CAPÍTOL 3

ACTIVITATS SECTORIALS DE L'OBIA

1. Jornades col·laboratives

I Jornades sobre Violència i Altres Problemàtiques de la Infància i l'Adolescència

Els dies 19 i 20 de novembre, l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) va col·laborar amb la Fundació ANAR amb aquestes jornades, que tingueren lloc a la seu del Centre Flassaders de Palma i que es van poder seguir per *streaming* al canal YouTube de la Fundació ANAR. L'objectiu de les jornades era sensibilitzar, prevenir i formar els assistents en detecció de situacions de risc o desemparament de les persones menors d'edat i donar a conèixer com es poden notificar aquestes situacions als organismes i autoritats competents.

El director de l'OBIA encetà les jornades, en què es tractaren temàtiques com el maltractament, l'assetjament, el suïcidi o la violència de gènere, que s'exposaren en diverses taules rodones.

La primera taula rodona girà al voltant del maltractament a nins, nines i adolescents, amb ponents en representació de la Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies del Govern de les Illes Balears i de la Fundació ALDABA.

La segona taula abordà un altre problema greu que pateixen els menors d'edat: l'assetjament escolar i el *ciberbullying*. Aquest problema, segons les darreres dades del III Informe «L'Opinió dels Estudiants» (Fundació ANAR) ha experimentat un descens sense precedents: del 50,1 % el 2016 al 15,2 % al curs 2020-21. Representants de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (Convivèxit), el Programa Policia Tutor de les Illes Balears i la delegació de la Fundació ANAR a les Illes Balears tractaren sobre aquesta problemàtica.

La tercera taula tractà el suïcidi en menors d'edat, i es posà de relleu que la ideació suïcida en menors d'edat és una problemàtica que, en l'últim any, ha augmentat. Durant el confinament estricte, la ideació suïcida en menors d'edat va augmentar un 244,1 %, segons les dades d'ANAR. Hi participaren representants de l'Observatori del Suïcidi de les Illes Balears; de la Gerència d'Atenció Primària de l'Ib-salut amb la gestió de casos mitjançant «cooreducasalutmental»; del Programa d'atenció i prevenció del suïcidi en la infància i l'adolescència de Mallorca; a més del COPIB i el Grup d'intervenció psicològica en emergències del Centre d'Emergències 112 de les Illes Balears.

La quarta taula tractà sobre la violència de gènere en menors d'edat, temàtica exposada per representants dels consells insulars de Mallorca i de Formentera, l'Ajuntament de Palma i la UIB.

La cinquena taula tractà sobre l'agressió sexual en la infància i l'adolescència. Aquesta temàtica fou exposada per representants de la Unitat de Tractament de l'Abús Sexual Infantil (UTASI), la Fundació RANA i de la Unitat de Família i Dona (UFAM) del Cos Nacional de Policia.

Finalment, en l'acte de cloenda, el representant de l'OBIA —amb un enfocament cap als drets dels menors, atès la commemoració del 32è aniversari de l'aprovació de la Convenció del Drets de la Infància per l'Assemblea General de Nacions Unides, el 20 de novembre de 1989— va fer un repàs del paper de l'OBIA i dels assumptes més rellevants i destacats abordats durant els dos dies de debat i reflexió al voltant de la protecció de la infància i l'adolescència.

2. Parlament Infantil de les Illes Balears

Sessió de control i conclusions del IX Parlament Infantil de les Illes Balears

El 21 de maig, i per segon any consecutiu en format de videoconferència, es va celebrar la sessió de control del IX Parlament Infantil de les Illes Balears. La jornada, organitzada per UNICEF Comitè Balears, en col·laboració amb

l'OBIA i el Parlament de les Illes Balears, va comptar amb la participació d'infants representants dels consells infantils de Formentera, Maó, Palma i Calvià, reconegudes com a Ciutats Amigues de la Infància, a més del Consell infantil de Sant Josep de sa Talaia i el Consell infantil del Consell Insular de Mallorca.

L'objectiu d'aquesta jornada era donar seguiment a les demandes formulades per diferents consells de participació infantil i juvenil el 20 de novembre de 2020, Dia Mundial de la Infància.

En aquesta ocasió, la temàtica es va centrar en les propostes que van llençar els nins, nines i adolescents el 20 de novembre de 2020 per a la consecució de 7 Objectius de Desenvolupament Sostenible: ODS 3 (Salut i Benestar), ODS 6 (Aigua neta i sanejament), ODS 7 (Energies netes i sostenibles), ODS 12 (Producció i consum responsable), ODS 13 (Acció pel clima), ODS 14 (Vida Submarina), i ODS 15 (Vida i ecosistemes terrestres).

Van participar-hi 10 administracions públiques amb competències en les propostes presentades, i es va establir un torn de rèplica perquè els joves formulassin preguntes i comentaris. Les Administracions varen ser les següents: Conselleria de Medi Ambient i Territori, Conselleria d'Afers Socials i esports, Consell insular d'Eivissa, Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació, Conselleria de Mobilitat i Habitatge, Conselleria de Transició energètica, sectors productius i memòria democràtica, Conselleria d'Educació – Direcció General de Primera Infància, EMAYA, Institut Mallorquí d'Assumptes Socials i OBIA.

En aquesta sessió es va generar un espai de reflexió i debat en què els infants i joves posaren de manifest la importància de la participació infantil i juvenil en els assumptes que són del seu interès, i es donà especial importància al treball desenvolupat per les administracions públiques per a l'assoliment de l'Agenda 2030.

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) promouen els drets de la infància i suposen una oportunitat per a protegir a tots els nins i nines sota la consigna de no deixar a ningú enrere.

Per això, els ODS suposen també una oportunitat per a Balears. Garantir el benestar de la infància és una condició essencial per a complir l'Agenda 2030. I fer realitat els ODS és una aposta per un model social i polític que posa en el centre els nins, nines i adolescents, especialment els més vulnerables.

X Parlament Infantil de les Illes Balears

Aquesta activitat s'emmarca en la celebració anual de l'aprovació de la Convenció sobre els Drets de la Infància, en el compliment del dret a la participació dels nins i en la proposta que s'ha llançat des d'UNICEF de reflexionar per aprofundir en els ODS i en les seves propostes per assolir-ne el compliment.

Durant aquests deu anys, han passat pel Parlament centres educatius, consells infantils i adolescents de les Ciutats Amigues de la Infància i diferents grups de participació per a celebrar, visibilitzar i reivindicar el 20 de novembre com el dia en què es materialitza el dret a la participació infantil. Amb una dinàmica d'exposar a les autoritats competents les seves propostes per a la creació de societats més justes i equitatives, temes com la violència infantil, el medi ambient, la Convenció sobre els Drets de la Infància o els ODS ha vertebrat aquestes trobades que tenen, al mes de maig, el seu tancament amb la rendició de comptes amb les institucions.

La jornada, que es va realitzar per segon any en format telemàtic, va tractar sobre les propostes per impulsar un consum responsable i avançar en la sostenibilitat dels nostres municipis i ciutats.

En aquesta edició del Parlament Infantil hi participaren els consells infantils de 9 municipis de Balears reconeguts per UNICEF com a Ciutats amigues de la infància, el Consell infantil del Consell de Mallorca i un centre educatiu.

3. Cooperació amb altres administracions

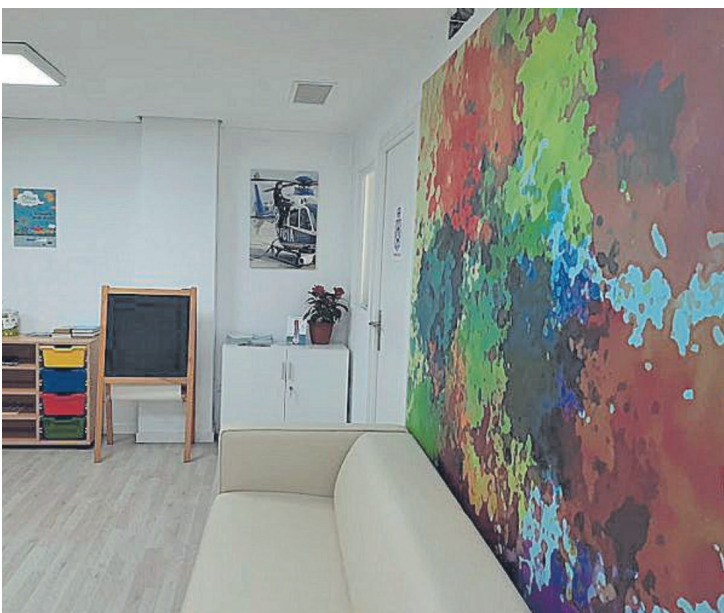
Projecte sales amigables

L'objectiu de les sales amigables és millorar el benestar dels menors que han de testificar als jutjats o a les seus policials. Per dur a terme aquest objectiu, les sales amigables proporcionen un espai segur i confortable adaptat als menors, en lloc d'exposar-los a esperes llargues i freqüents en espais freds als passadissos dels jutjats o de la policia, on poden coincidir amb el seu agressor o agressors; uns moments que — considerant que aquests menors es troben en situacions d'estrès i ansietat perquè han de declarar— es tornen traumàtics.

Les sales amigables són resultat de la petició que va fer l'OBIA al Ministeri de Justícia perquè se cedís un espai a cada seu judicial per habilitar dependències privades per als infants i adolescents que han de comparèixer als jutjats i tribunals, amb l'objectiu de millorar el benestar dels menors que han de testificar-hi.

Es tracta de sales confortables amb mobiliari adaptat als infants i joves, materials lúdics i un sistema de videoconferència que evita que els menors hagin de presentar-se directament a les vistes judicials i que els estalvia el malestar que freqüentment suposa per a ells comparèixer davant el jutge, el fiscal i la resta d'assistents, amb una escenografia imponent.

A les sales amigables els menors poden estar acompanyats dels seus pares i mares, tutors, educadors o terapeutes. Romanen tancades i només s'obren a petició dels representants dels menors que ho sol·liciten expressament.

La iniciativa de l'OBIA per a incorporar les sales amigables a les seus judicials i dependències policials va començar l'any 2018. Al moment actual ja s'han instal·lat sales amigables a tots els partits judicials de Palma (Audiència Provincial, jutjats de primera instància i de menors de sa Gerreria i jutjats d'instrucció i penal de l'avinguda d'Alemanya) i també al Jutjat de Maó.

Durant l'any 2021, s'ha continuat amb aquesta tasca i s'ha inaugurat la sala amigable del cos de Policia Nacional de Palma a les dependències de la UFAM (Unitat de Família i Dona).

Continuen les gestions de l'OBIA amb el jutge degà d'Eivissa i la gerència territorial de Justícia per instal·lar un espai amigable per a infants a les noves dependències de la seu judicial d'Eivissa. S'espera que a principis de 2022 la sala ja estigui habilitada.

4. Col·laboracions amb organismes i recursos institucionals

Una de les tasques fonamentals de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) és la col·laboració amb organismes, administracions i institucions amb la finalitat de contribuir a millorar les condicions de la nostra infància i adolescència i protegir el seu benestar.

A continuació, s'esmenten algunes d'aquestes col·laboracions més rellevants de l'any 2021:

Conselleria d'Afers Socials i Esports

- Secretaria General

S'han analitzat els projectes normatius d'àmbit autonòmic següents:

- Llei de lleure educatiu per a infants i joves de les Illes Balears.
- Llei de l'activitat física i l'esport.
- Llei de cooperació per a la transformació social.
- Llei de prestacions socials de caràcter econòmic de les Illes Balears.

- Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies

S'ha fet el seguiment de les fases d'implementació del Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI) de les Illes Balears.

S'ha participat en la sessió de caràcter ordinari del Consell d'Infància i Família de les Illes Balears.

S'ha assistit a la presentació del nou pla d'emancipació per a extutelats.

S'ha assistit a la presentació del pla de prevenció ESI-ASI.

S'ha assistit a la presentació de la Campanya de famílies amigues.

L'OBIA s'ha assabentat de l'evolució i anàlisi dels serveis i prestacions a la infància amb discapacitat o dependència.

S'ha informat de l'evolució i l'anàlisi de la implementació de la renda social garantida (RESOGA).

S'ha pres part en la Comissió Tècnica de seguiment dels Punts de Trobada Familiar per derivació judicial a les Illes Balears.

- Fundació Institut Socioeducatiu s'Estel (FISE)

S'han fet les visites de supervisió als centres socioeducatius de la FISE.

S'ha duit a terme la segona fase del projecte de taller de teatre terapèutic al centre socioeducatiu Es Fusteret.

S'ha duit a terme el projecte del taller de capoeira per a joves amb mesures judicials al centre socioeducatiu Es Pinaret.

- Direcció General d'Esports

S'ha fet el seguiment dels programes de promoció dels valors i convivència a la pràctica esportiva.

Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat

- Institut Balear de la Dona (IBD)

S'ha participat en l'elaboració d'una guia i eina de detecció per a l'ús professional sobre l'explotació sexual de la infància i l'adolescència.

Conselleria d'Administracions Públiques i Modernització

- Fundació BIT (Balear d'Innovació i Tecnologia)

S'ha actualitzat el Grup de Treball d'Internet Segura, format per l'OBIA, l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (Convivèxit), l'IBJOVE, la Fundació BIT i l'Institut de Seguretat Pública de les Illes Balears —mitjançant el Programa de Policia Tutor— i s'hi ha incorporat la Direcció General de Salut Pública. A més, s'ha continuat la col·laboració amb el web «Vida digital + segura» i el projecte «Cibermentors».

- Centre d'Emergències 112. S'han recollit les dades relatives a emergències relacionades amb els menors d'edat de les Illes Balears.

Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors

- Direcció General de Pressuposts

S'ha continuat la col·laboració perquè les diverses conselleries puguin dur a terme una avaluació integral de totes les polítiques directament o indirectament relacionades amb la infància, de les seccions pressupostàries i dels ens dels sector públic instrumental que tinguin competència en matèria de menors, serveis socials, educació, sanitat, polítiques de gènere, campanyes divulgatives o qualssevol altres que pugui tenir relació amb la garantia dels drets dels infants. Es pretén que, així, es puguin identificar els programes i les actuacions que incideixen en la millora de la protecció dels menors a l'hora d'elaborar els pressuposts generals.

Conselleria d'Educació i Formació Professional

- Secretaria General

S'han revisat les instruccions de la Conselleria d'Educació i Formació Professional per a la detecció, notificació i intervenció en situacions de desprotecció (risc i desemparament) de menors d'edat als centres docents de les Illes Balears.

-
- Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa

S'ha fet formació per al professorat tècnic de serveis a la comunitat (PTSC) als Equips d'Orientació Educativa i Psicopedagògica (EOEP) i als departaments d'orientació (OD).

S'ha participat en la Comissió tècnica interinstitucional d'absentisme escolar.

- Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (Convivèxit)

S'ha mantingut contacte continu per tractar de situacions de menors d'edat que poden afectar la conculcació dels seus drets en l'àmbit educatiu.

Conselleria de Salut i Consum

- Direcció General de Salut Pública i Participació

S'ha assistit al ple de la Plataforma d'oci de qualitat de les Illes Balears.

- Servei de Salut (IB-Salut)

S'ha mantingut reunions amb la coordinació de Pediatria de l'IB-Salut, a petició de l'OBIA i de les associacions de Pediatria SOPEBA i APAPIB amb l'objectiu d'abordar l'impacte del manteniment de les restriccions per COVID 19 en la infància i l'adolescència, tot i la desescalada en general de les restriccions.

S'han mantingut reunions amb l'Observatori del Suïcidi de les Illes Balears de l'Oficina de Salut Mental de les Illes Balears (OSMIB) i continuat amb el Pla d'Actuació, Prevenció i Maneig de la Conducta Suïcida de les Illes Balears.

Delegació del Govern a les Illes Balears

- Secretaria d'Estat de Drets Socials

S'ha continuat la col·laboració amb la Direcció General de Drets de la Infància i de l'Adolescència per al trasllat de dades estadístiques del servei d'ajuda a la infància i l'adolescència 116111.

S'ha col·laborat a través del servei de Famílies de la Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies per a traslladar dades a l'Administració General de l'Estat mitjançant un qüestionari sobre participació infantil i adolescent a la comunitat autònoma de les Illes Balears; com també en la prevenció i reducció del risc de pobresa o exclusió i la garantia del dret a la privacitat i la protecció de dades de caràcter personal de nins, nines i adolescents.

- Direcció General de Migracions

S'ha assistit a la jornada tècnica sobre el Reial decret 903/2021, de 19 d'octubre, que modifica el Reglament de la Llei orgànica 4/2000, que afecta els drets i llibertats de les persones menors d'edat estrangeres a Espanya i la seva integració social.

- Unitat de Família i Dona (UFAM)

S'ha continuat la col·laboració per dur endavant una sala amigable a la seu de la UFAM de la Prefectura Superior de Policia a Palma.

S'ha engegat el document informatiu sobre recursos per a l'assessorament i orientació a menors d'edat víctimes de delictes i als seus pares o tutors després de presentar denúncia en la comissaria de policia.

- Servei de Premsa del Cos Nacional de Policia (CNP)

S'ha continuat la col·laboració entre el Servei de Premsa del CNP i l'OBIA per tractar de manera adequada les notícies i els comunicats de premsa de la policia relatius a menors d'edat, per protegir-ne els drets.

Consells Insulars

- Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS)

S'ha informat del projecte normatiu següent: Cartera de serveis i serveis a menors i família a Mallorca, de l'Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS) del Consell de Mallorca.

S'ha mantingut un contacte permanent per comprovar la situació dels centres de protecció i donar-los devolució de les visites contínues de l'OBIA als centres d'acolliment residencial de protecció. S'han traslladat les queixes de pares i mares amb fills amb mesures de protecció de l'IMAS sobre possibles vulneracions dels drets dels seus fills.

S'ha participat al ple de l'Observatori de la Infància i l'Adolescència de Mallorca (OIAM) de l'IMAS i en dos grups de feina sobre Mitjans de comunicació i tractament a la infància i l'adolescència i Participació i perspectiva de gènere.

S'ha continuat amb la coordinació de la Comissió Insular d'Explotació Sexual Infantil i Adolescent (ESIA).

- S'ha informat dels projecte normatiu següent: Reglament de funcionament de la Comissió de declaració de risc i declaració de desemparament i tutela del Consell Insular d'Eivissa.

S'han fet les visites de supervisió als centres d'acolliment residencial de menors gestionats directament pels consells insulars i als concertats amb les entitats col·laboradores habilitades, alguns dels quals també formen part de la Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència Balear (FEIAB).

S'ha duit a terme el seguiment i participació de l'adhesió dels consells insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, en matèria d'infància, al Pacte Balear per la Infància, per tal de donar impuls al compromís de les institucions insulars en la millora de les condicions de la infància i l'adolescència en l'àmbit territorial de l'illa corresponent, mitjançant una comissió constituïda a l'efecte a cada illa.

Ajuntaments i entitats locals

- Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears (FELIB)

S'ha continuat la col·laboració per a les bones pràctiques adreçades als menors d'edat als municipis de les Illes Balears.

- Ajuntament de Palma

S'han mantingut reunions de coordinació amb la Direcció General d'Infància i Família de l'Ajuntament de Palma, la Regidoria de Serveis Socials, la Regidoria de Joventut, la Policia Local i la Defensora de la Ciutadania de Palma per fer el seguiment de la situació dels menors a la barriada del Camp Redó (blocs d'habitatges de *Corea*).

S'han mantingut reunions de coordinació per a la millora de l'Estació Intermodal de Palma.

- Defensora de la Ciutadania de Palma

S'ha establert contacte continu per tractar de situacions de menors d'edat que poden afectar la conculcació dels seus drets en l'àmbit territorial del municipi de Palma.

- S'ha informat del projecte normatiu següent: Ordenança fiscal núm. 25 reguladora del preu públic per la prestació dels serveis d'escoles infantils públiques de 0 a 3 anys de l'ajuntament de Maó.

Oficina de prevenció i lluita contra la corrupció de les Illes Balears

Hi ha hagut coordinació amb l'Oficina de la prevenció i lluita contra la corrupció de les Illes Balears en assumptes relatius al sistema de protecció de la infància i l'adolescència.

Fiscalia Superior de les Illes Balears

- Fiscalia Delegada de la Secció de Menors de les Illes Balears

S'ha continuat la comunicació amb Fiscalia d'acord amb el seu Estatut orgànic per tal d'instar la supervisió d'actuacions judicials en processos que afecten menors d'edat.

Ministeri de Justícia

- Deganat dels Partits Judicials de les Illes Balears

S'ha fet difusió de les jornades en línia sobre el model nòrdic Barnahus, també conegut com a *Cases dels infants*, com a una eina per millorar l'atenció de la infància víctima de violència (organitzades per Save the Children), i del I Congrés de la Infància i Adolescència, organitzat pels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Madrid i Barcelona, i la Plataforma Dret i Família.

Universitat de les Illes Balears (UIB) i Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears (FUEIB)

S'ha col·laborat amb l'Observatori Social de les Illes Balears (OSIB) per a l'elaboració del butlletí informatiu «Pandèmia i crisi: violència contra nins i nines».

Parlament de les Illes Balears

En aquesta legislatura, s'ha continuat la participació en la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per la Infància, formada per gairebé tots els partits polítics amb representació parlamentària, UNICEF Comitè Balears i l'OBIA.

Així mateix, s'han presentat les conclusions del IX Parlament Infantil al president del Parlament i s'ha fet el X Parlament Infantil en commemoració del 32è aniversari de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

S'han tramès les corresponents respostes escrites sol·licitades pels grups parlamentaris.

S'ha comparegut en la Comissió d'Assumptes Socials, Drets Humans i Esports del Parlament de les Illes Balears per tal d'informar, per una banda, sobre l'Informe anual de les Illes Balears i, per l'altra, sobre les actuacions i programes a desenvolupar.

Defensor del Poble

S'ha mantingut contacte i col·laboració amb el Defensor del Poble per tractar situacions de menors d'edat dins del seu àmbit de competència.

5. Participació en actes. Agenda

Durant el 2021, l'OBIA ha fet, entre altres, diverses reunions amb entitats i agents socials:

- Fundació ANAR. S'ha mantingut contacte permanent amb aquesta fundació per difondre a les Balears el telèfon europeu de la infància 116 111, que garanteix un canal permanent de comunicació i ajuda amb els menors per donar resposta a situacions de possibles maltractaments, abusos i negligència.
- UNICEF Comitè Balears. S'ha continuat la col·laboració mútua en defensa dels drets de la infància a les Illes Balears, amb el suport a la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per la infància, els parlaments infantils i les Comissions Insulars de Seguiment del Pacte Balear per la Infància.
- Federació d'Associacions de Pares i Mares d'Alumnes (FAPA Mallorca). S'ha seguit treballant amb aquesta organització en la prevenció del consum abusiu d'alcohol pels joves i en protegir els menors del risc del joc.
- Associació Pro Emancipats de les Illes Balears (APEIB). Protecció dels menors que estan pròxims a la majoria d'edat i suport als joves que ja han sortit del sistema de protecció.

- Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i Adolescència Balear (FEiAB)

Durant el 2021 s'han fet els actes següents:

- 48 reunions amb entitats de totes les Illes Balears
- 19 cites amb particulars (relacionades amb l'obertura d'expedients per part de l'OBIA)
- 5 cites amb menors
- S'ha participat en 17 jornades i presentacions
- S'han fet 16 intervencions en mitjans de comunicació
- Hi ha hagut 49 reunions amb altres administracions públiques, tant d'àmbit local com autonòmic o estatal
- 13 reunions amb la Conselleria d'Afers Socials i Esports, de la qual l'OBIA depèn orgànicament
- 28 reunions amb l'equip tècnic de l'OBIA, que s'organitzen per fer el seguiment dels expedients o tractar de temàtiques relacionades amb el dia a dia
- 45 visites a centres de protecció de menors
- 11 actes catalogats com a *altres*
- 12 participacions a grups de treball i investigació.

6. Pacte Balear per la Infància

El 19 de novembre de 2013, se signà el Pacte Balear per la Infància, un compromís dels partits polítics amb representació parlamentària (Partit Popular, PSIB-PSOE i MÉS per Mallorca), UNICEF Comitè Balears i l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor (ODDM).

El 22 de setembre de 2015, se signà l'adhesió al Pacte Balear per la Infància dels grups Podem Illes Balears, MÉS per Menorca, El PI, Ciutadans i Gent per Formentera (Grup Mixt).

El 18 de novembre de 2015, una vegada revisat, s'aprovà per unanimitat el Reglament de la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per la Infància. L'objectiu d'aquesta Comissió és esdevenir un òrgan de participació mitjançant el qual es vol promoure més operativitat de funcionament en el compliment dels compromisos adquirits i signats el 19 de novembre de 2013.

A partir d'aquest moment es forma un grup de treball per establir una línia de seguiment dels indicadors relacionats amb la infància a les Illes Balears, crear mecanismes de coordinació i posar en marxa un full de ruta d'aquests indicadors relacionats amb la infància.

Actualment, la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per la Infància està formada per un representant de cadascun dels grups signants del Pacte, UNICEF Comitè Balears i l'OBIA.

El 19 de novembre de 2019, la Comissió va signar una addenda al Pacte Balear per la Infància. Aquesta addenda respon a la necessitat d'incorporar al Pacte la vinculació amb l'Agenda 2030 i els 17 objectius de desenvolupament sostenible, a més d'aplicar aspectes establerts en la nova Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears. El document estableix tant els eixos transversals com les àrees prioritàries en relació

amb el compliment dels drets dels infants basats en la lluita contra la pobresa, la garantia de l'equitat, l'educació, la salut, la promoció de la participació infantil i adolescent, la lluita per l'eliminació de la violència contra la infància i l'efectivitat de la protecció.

Al llarg de 2021 es varen realitzar 3 reunions, els dies 15 de gener, 4 de juny i 1 de desembre. Es va treballar, entre d'altres temes, en l'elaboració i posterior seguiment d'una PNL, que es va aprovar el 16 de setembre amb el títol de la iniciativa Creació d'una mesa intersectorial per la infància i l'adolescència.

El 2018, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor, juntament amb la UNICEF, va impulsar la signatura dels grups representats en els consells insulars de les Illes Balears del Pacte Balear per la Infància. L'adhesió dels consells insulars al Pacte Balear per la Infància es formalitzà amb la signatura d'un document específic segons les competències dels consells en la matèria.

Els consells insulars tenen un ampli ventall de competències en matèria d'infància i adolescència, tant pel que fa a tutela, guarda i adopció de menors, o menors infractors inimputables (menors de 14 anys), com en prevenció, esports, cultura, atenció a la drogodependència i, en general, suport tècnic als municipis petits. El compromís dels consells, mitjançant l'aprovació en els plens de les corporacions de l'adhesió al Pacte Balear per la Infància, constitueix un impuls important en la millora de l'atenció a la infància i l'adolescència a les Illes Balears.

Les reunions que es varen mantenir al llarg de l'any varen ser:

Consell de Mallorca: 19 de gener, 18 de maig i 23 de novembre
Consell de Menorca: 26 de gener, 15 de juny i 24 de novembre
Consell d'Eivissa: 24 de maig i 18 d'octubre
Consell de Formentera: 25 de gener, 17 de maig i 23 de novembre

Tots els Consells varen exposar que, davant la situació desencadenada per la pandèmia, han continuat reforçant les ajudes directes i indirectes destinades als infants i adolescents.

Els Consells de Mallorca i Eivissa han estat treballant en una diagnosi per elaborar un Pla d'Infància.

Tots els Consells estan treballant en la creació dels diferents Consells de Participació d'àmbit insular per la futura creació i participació en el Consell Autòmic.

CAPÍTOL 4

Conclusions

Valoració de la situació dels drets dels infants i els adolescents a les Illes Balears

En aquest darrer capítol, l'OBIA fa una anàlisi de la situació dels drets de la infància i l'adolescència que deriva de les queixes rebudes, les actuacions d'ofici realitzades, les visites i els contactes amb menors d'edat, les entrevistes amb professionals d'atenció a la infància i l'adolescència, entitats i institucions, així com la tasca participativa.

Ho fem prenent com a base diversos blocs relacionats amb els drets de la persona menor d'edat recollits a la Convenció sobre els Drets de la Infància de Nacions Unides, tot i que el seu contingut també és objecte de recomanacions, suggeriments, reconeixements o recordatoris legals adreçats al Govern de les Illes Balears, els consells insulars, ajuntaments i llurs administracions, entitats i ciutadania en general.

1. Dret a ser escoltat i a expressar la seva opinió (Arts. 12 i 13) i Dret a una informació adequada (Art. 17)

Art. 12 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats membres han d'assegurar a l'infant amb capacitat de formar un judici propi el dret a manifestar la seva opinió en tots els assumptes que l'afectin. Les opinions de l'infant han de ser tingudes en compte segons la seva edat i maduresa.*
2. *Amb aquesta finalitat, l'infant han de tenir especialment l'oportunitat de ser escoltat en qualsevol procediment judicial o administratiu que l'afecti, bé directament, bé per mitjà d'un representant o d'una institució adequada, d'acord amb les normes de procediment de la legislació.*

Art. 13 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *L'infant té el dret a la llibertat d'expressió; aquest dret inclou el dret a cercar, rebre, i difondre informació i idees de tota mena, sense consideració de fronteres, sigui oralment, per escrit, o impreses en forma d'art o per qualsevol altre mitjà triat per l'infant. (...)*

Art. 17 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

Els Estats membres reconeixen la importància de la funció dels mitjans de comunicació i han de vetllar perquè l'infant tingui accés a informacions i materials informatius procedents de diverses fons nacionals i internacionals, especialment les que tenen per finalitat promoure el seu benestar social, espiritual i moral, i la seva salut física i mental. (...)

L'OBIA és conscient de la importància de defensar tots els drets dels nins, nines i adolescents i treballam perquè, partint d'impulsar el dret a ser escoltat i a la informació, els menors d'edat siguin els principals actors de les seves vides.

Des de l'Oficina s'han realitzat diverses intervencions per promocionar el Dret a ser escoltat, com per exemple l'impuls a la celebració anual del Parlament infantil i la rendició de comptes del Parlament de l'any anterior (per fer seguiment de les propostes dels Consells infantils).

També es fomenta el Telèfon 116111 d'atenció als menors d'edat, perquè davant qualsevol situació de vulnerabilitat els nins, nines i adolescents puguin ser atesos per professionals en qualsevol moment, sense necessitar que cap adult els acompanyi. És un número d'atenció per a nins, nines i adolescents, els quals poden fer-hi qualsevol consulta, qualsevol dia de l'any i a tot hora.

Al llarg de l'any s'han realitzat visites a centres residencials de protecció o de compliment de mesures judicials i, sempre que s'han donat les circumstàncies adequades, se n'ha recollit l'opinió dels residents. Així mateix se'ls ha recordat la possibilitat de posar-se en contacte amb l'OBIA, i tots els nins, nines i adolescents que han volgut ho han fet i se'ls ha atès.

2. Dret a un nivell de vida adequat (Art. 27)

Art. 27 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats membres reconeixen el dret de tots els infants a un nivell de vida adequat al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social.*
2. *Els pares o altres persones responsables de l'infant tenen l'obligació primordial d'assegurar, dins de les seves possibilitats econòmiques, les condicions de vida necessàries per al desenvolupament de l'infant.*
3. *Els Estats membres, d'acord amb les condicions nacionals i segons els seus mitjans, han de prendre les mesures apropiades per ajudar els pares i les altres persones responsables de l'infant a fer efectiu aquest dret i, en cas de necessitat, han de donar ajut material i programes de suport, principalment pel que fa a la nutrició, el vestit i l'habitatge. (...)*

Després d'un 2020 marcat per l'aparició de la pandèmia mundial i de les repercussions que ha tingut en tots els aspectes de la vida, des de totes les administracions s'ha treballat per pal·liar-ne, en la mesura possible, els efectes, que s'arrossegaran durant anys en molt nivells. Per això es varen incrementar les prestacions i els recursos a disposició de les famílies més vulnerables (la renda social garantida, l'ingrés mínim vital, la renda mínima d'inserció dels Consells, l'augment de les beques menjador, etc.). Tot i això, és necessari seguir treballant per ajudar a esmoreir les crisis que afecten les famílies i les seves repercussions en tots els nivells.

3. Dret a l'educació (Art. 28) i Dret a rebre una educació de qualitat i en valors (Art. 29)

Art. 28 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats membres reconeixen el dret de l'infant a l'educació (...)*

Art. 29 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats membres convenen que l'educació de l'infant ha d'anar adreçada a:*
 - a) *Desenvolupar tant com es pugui la personalitat, el talent i la capacitat mental i física de l'infant.*
 - b) *Infondre en l'infant el respecte envers els seus pares, la seva pròpia identitat cultural, llengua i valors, i envers els valors nacionals del país on viu, del país d'on podria procedir i envers les civilitzacions diferents de la seva.*
 - c) *Preparar l'infant a una vida responsable en una societat lliure, amb esperit de comprensió, pau, tolerància, igualtat entre els sexes i amistat entre tots els pobles, grups ètnics, nacionals i religiosos i persones d'origen indígena.*
 - d) *Infondre en l'infant el respecte a l'entorn natural. (...)*

Els nins i nines de 0 a 6 anys es troben en una etapa de desenvolupament molt important; per això és primordial regular l'atenció que reben als centres. Destaquem la necessitat d'arribar a una regulació que clarifiqui l'atenció, l'accés, els equipaments, el personal i tot el que envolta els infants a les escoles.

Els nins, nines i adolescents iniciaren el primer trimestre del 2021 encara amb les mesures més estrictes de protecció pel COVID-19, tot i que poc a poc al llarg de l'any es varen anar flexibilitzant. L'alumnat de tots els nivells ha donat una gran lliçó a la resta de la ciutadania en el compliment de les mesures preventives i en la seva capacitat d'adaptar-se.

La creixent aparició als darrers cursos de *tablets* i ordinadors com a eina primordial entre l'alumnat va posar sobre la taula la necessitat de cercar recursos per arribar a tots. Les administracions van realitzar esforços per donar suport a les famílies en la compra dels dispositius i diferents materials escolars. S'ha detectat també la necessitat de seguir treballant en fer un bon ús dels dispositius amb totes les possibilitats d'accés a multitud de materials, informació, xarxes, etc.

També ens va arribar la preocupació per la manca de places per als alumnes que acaben un grau mitjà de formació professional i volen accedir a un grau superior, pel repartiment de places i les possibilitats per accedir-hi.

Varen rebre també alguna consulta relacionada amb les mesures COVID als centres escolars (ús obligatori de mascaretes, sortides al pati per torns, etc.), que es varen analitzar de forma particular, encara que la manca de recursos per atendre alumnes amb necessitats educatives o terapèutiques dins l'àmbit educatiu ha estat present en les gestions realitzades per millorar la coordinació entre les parts implicades.

Facilitar l'accés als centres escolars dels alumnes residents a zones aïllades sense transport urbà ha estat una altra temàtica que s'ha analitzat. Hi ha nuclis poblacionals amb manca de connexió amb un nombre considerable de nins, nines i adolescents que depenen dels familiars per arribar-hi, els quals no sempre tenen la disponibilitat de fer-ho per diferents motius (treball, salut, no disposar de vehicle propi, etc.).

4. Dret a ser protegit (Arts. 19 i 20)

Art. 19 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats membres han de prendre totes les mesures legislatives, administratives, socials i educatives apropiades per a protegir l'infant contra totes les formes de violència física o mental, lesions, abusos, abandonament o tracte negligent, maltractament o explotació, inclosos els abusos sexuals, físics o mentals, mentre està sota la tutela dels seus pares, tutors legals o de qualsevol altra persona que en tingui la tutela. (...)*

Art. 20 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Un infant privat temporalment o permanentment del seu entorn familiar o quan per al seu interès primordial no es pugui permetre que hi romanguí, té dret a la protecció i l'ajuda especials de l'Estat. (...)*

Seguim amb preocupació des de l'OBIA l'augment del nombre de notificacions registrades al RUMI, que poden tenir la seva explicació en un augment de formació i d'informació de col·lectius que no tenien per costum utilitzar-lo. Però més que l'augment de notificacions, ho fou el fet que prop del 36 % varen ser agressions físiques i psicològiques.

El nombre de casos que ha detectat l'Oficina no és major que els anys anteriors, però això no lleva que veiem amb preocupació l'augment del maltractament en general.

Alguns dels casos de maltractament estan lligats a processos de separació de les parelles i, en menor mesura, de maltractament entre iguals.

Igualment, el 2021 tinguérem alguns casos preocupants d'ASI a Menorca que foren resolts satisfactòriament per la policia.

5. Dret a la família (Arts. 5, 9, 10 i 18)

Art. 5 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

Els estats membres han de respectar les responsabilitats, els drets i els deures dels pares i, si fos el cas, els dels membres de la família extensa o de la comunitat d'acord amb els usos locals, dels tutors legals o altres persones que en tinguin la responsabilitat i d'acord amb el desenvolupament de les capacitats de l'infant donar-li la direcció i la guia adequades perquè pugui exercir els drets reconeguts en aquesta Convenció.

Art. 9 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats membres vetllaran perquè l'infant no sigui separat dels seus pares contra llur voluntat, tret de quan les autoritats competents, d'acord amb la legislació i els procediments aplicables, decideixin que aquesta separació és necessària per a l'interès primordial de l'infant. Aquesta decisió pot ser necessària en casos especials, com quan els pares maltracten o abandonen l'infant o quan els pares viuen separats i s'ha de prendre una decisió sobre el lloc de residència de l'infant.*

2. *En qualsevol procediment relatiu al paràgraf 1, totes les parts interessades han de tenir l'oportunitat de participar-hi i de donar a conèixer la seva opinió.*
3. *Els Estats membres han de respectar el dret de l'infant separat d'un dels seus pares o d'ambdós de tenir relacions personals i contacte directe amb tots dos regularment, tret de si això va contra el seu interès primordial. (...)*

Art. 10 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

(...) 2. Un infant els pares del qual visquin en Estats diferents té el dret de tenir relacions personals i contactes directes amb tots dos progenitors amb regularitat, tret de circumstàncies excepcionals. Amb aquesta finalitat, i d'acord amb el deures dels Estats membres establerts a l'article 9, paràgraf 2, els Estats membres han de respectar el dret de l'infant i dels seus pares a sortir de qualsevol país, fins i tot del propi, i d'entrar al seu propi país. El dret a sortir de qualsevol país solament estarà subjecte a les restriccions legals i que siguin necessàries per a protegir la seguretat nacional, l'ordre públic, la salut o la moral públiques o els drets i les llibertats d'altres persones, i en consonància amb els altres drets reconeguts en aquesta Convenció.

Art. 18 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats membres han d'esmerçar els seus millors esforços a assegurar el reconeixement del principi que el pare i la mare tenen responsabilitats comunes en l'educació i el desenvolupament de l'infant. Els pares o, si falten, els tutors legals, tenen la responsabilitat primordial de l'educació i el desenvolupament de l'infant. L'ur preocupació fonamental ha de ser l'interès primordial de l'infant.*
2. *Amb la finalitat de promoure i garantir els drets enunciats en aquesta Convenció, els Estats membres han de donar l'ajut oportú als pares i tutors perquè puguin acomplir les seves responsabilitats d'educar l'infant i han d'assegurar la creació d'institucions, equipaments i serveis per a l'atenció dels infants. (...)*

Durant l'any 2021, pel que fa a l'àmbit del dret a la família, la OBIA va rebre sol·licituds d'orientació per part de progenitors amb fills a càrrec que, immersos en situacions conflictives de parella, d'alguna manera perdien de vista l'interès superior del menor i les obligacions de criança.

Tot i que el Decret 16/1997, pel qual es regula l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, estableix que l'oficina no ha d'entrar a examinar individualment les queixes que estan pendents de resolució judicial i/o assumptes de caire particular, com són sovint els casos de conflictes de parella, cal esmentar, però, que sense entrar en aspectes judicials ni analitzar aspectes particulars, s'ha fet necessari orientar aquestes famílies per tal de preservar els fills d'aquests tipus de conflictes, dels quals els pares, sovint sense voler, els fan partícips. Fins i tot, en el pitjor dels casos, vam detectar la utilització dels fills per ferir psicològicament l'altre progenitor. En aquest sentit, l'OBIA ha servit de recurs per a detectar casos que requereixen derivació cap a recursos especialitzats d'infància i famílies de la nostra comunitat autònoma, com és el cas del servei de mediació familiar i, per derivació judicial, als punts de trobada familiar, on es dona una atenció psicològica individualitzada per resoldre aquestes situacions de conflicte parental.

No és un excés afirmar que ens han arribat conflictes de parella on s'ha *mercantilitzat* amb els menors i vulnerat els seus drets. En aquest sentit, hem atès tipologies de casos singulars com el de privació de l'infant de la seva identitat, en un intent d'obstaculitzar la relació amb el fill de l'altre progenitor, la qual cosa constitueix una vulneració de l'article 8 de la Convenció dels drets de l'infant. També vàrem haver d'atendre un cas de trasllat i retenció il·lícita d'un menor a l'estranger per un progenitor, que constitueix la vulneració de l'article 11 de la Convenció sobre el drets de l'infant.

S'han rebut també consultes de famílies amb fills a càrrec amb necessitat d'informació d'ajudes específiques per alleugerir la seva situació de vulnerabilitat econòmica, en el sentit que delimita la Llei 8/2018 de suport a les famílies.

Cal esmentar que, dins aquest apartat de famílies, hem atès mares que han presentat una queixa a l'Oficina perquè tenien la percepció que el Servei de Protecció els havia retirat el seu fill de manera injusta. L'actuació de l'Oficina en aquests casos ha consistit en sol·licitar informació a diferents administracions o professionals per tal de conèixer de primera mà les causes de la retirada del menor, el procediment seguit i el pla de treball amb la família. Tot plegat, seguit d'una devolució a la família de les informacions no subjectes a confidencialitat.

Finalment, dins aquest apartat de dret a la família hem d'esmentar que la violència filio-parental també ha estat motiu de consulta. Cada cop són més freqüents les conductes violentes dels fills i que causen patiment als progenitors. Aquesta violència pot ser psicològica, física i econòmica i revesteix especial complexitat perquè les víctimes (els pares) són els subjectes jurídicament obligats a les tasques de cura i educació de l'agressor. És a dir, la víctima està civilment obligada a conviure amb el maltractador fins que aquest obtingui la majoria d'edat, fet que n'incrementa la desprotecció. En ocasions, l'OBIA es converteix en un recurs de detecció i orientació d'aquestes situacions, que s'han de derivar al servei especialitzat en violència filio-parental de la Direcció General de Menors i Famílies com a part de l'aprenentatge que ha d'assolir el menor per dotar-lo d'eines per a una convivència familiar correcta.

6. Dret a la salut (Art. 24)

Art. 24 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats membres reconeixen el dret de l'infant a gaudir del nivell de salut més alt possible i d'equipaments de tractament de les malalties i de restabliment de la salut. Els Estats integrants s'han d'esforçar a assegurar que cap infant no sigui privat del seu dret a accedir a aquests serveis. (...)*

Durant l'any 2021, en referència a la pandèmia de COVID-19, vam rebre suggeriments per part de ciutadans amb fills a càrrec que sol·licitaren la revisió de les mesures de salut pública per als infants al territori de les Illes Balears. Per aquest motiu va ser necessari adreçar-nos a la Conselleria de Salut i traslladar-li aquestes inquietuds que, a grans trets, exposaven que es tingués en compte l'interès superior de l'infant i l'adolescent a l'hora de desenvolupar el seu dret al lleure. Dins aquest ordre de peticions també es va sol·licitar distingir entre pràctica esportiva d'infants i adolescents, com a pràctica extraescolar, i la dels adults. Aquests tipus de peticions varen venir fonamentades sovint amb documentació

aportada pels interessats que apuntaven a la poca capacitat de transmissió del coronavirus per part dels infants.

En relació amb el COVID-19, també van sorgir inquietuds sobre els problemes de salut mental a la població infantojuvenil. A l'Oficina vàrem atendre consultes d'usuaris que demandaven orientació i informació sobre els recursos destinats a pal·liar els problemes de salut mental. Cal dir que es varen dedicar esforços durant les primeres onades de la pandèmia del COVID-19 a coordinar-nos amb l'Oficina de Salut Mental de les Illes Balears (OSMIB) per esbrinar els recursos existents, i alhora, crear un circuit de salut mental en relació amb les necessitats detectades, per tal d'afavorir l'atenció interinstitucional a la població adulta i infantojuvenil.

Davant totes aquestes inquietuds generades arran de la pandèmia, el 25 de març es va convocar una reunió via telemàtica amb el president de la Societat de Pediatria Balear, la presidenta de l'Associació de Pediatria Balear d'Atenció Primària (ApaPIB), el responsable de l'OBIA, el coordinador autonòmic de psiquiatria de la CAIB, la coordinadora de l'alumnat amb problemes dins l'àmbit de la salut mental, la coordinadora d'alerta escolar i central EDUCOVID, la coordinadora d'Educasalut per a l'atenció a l'alumnat amb problemes crònics de salut a l'àmbit educatiu, la tècnica de l'Ibsalut referent de Salut a l'àmbit educatiu, la coordinadora del Grup de desconfinament del Govern de les Illes Balears i la cap de departament de Formació i Aprenentatge (Conselleria d'Educació).

La reunió es va convocar des de la coordinació de Pediatria de l'Ibsalut, a petició de l'OBIA i de les associacions de pediatria amb l'objectiu d'abordar l'impacte del manteniment de les restriccions per COVID 19 en la infància i l'adolescència, tot i la desescalada en general de les restriccions.

Tots els participants van estar d'acord en la necessitat de cuidar especialment del nins i adolescents, atès el desbordament de les consultes de psicologia com a conseqüència de la COVID a nivell emocional, l'augment d'ocupació de les places hospitalàries a l'IBSMIA i de l'augment significatiu d'intents d'autòlisi i d'altres simptomatologies ansioses i depressives que creaven alarma entre els pediatres i els professionals de la salut.

A la reunió es van exposar totes les actuacions que es duen a terme des d'Educació i les dades estadístiques de la situació de salut mental que arriben a l'IBSMIA. Els presidents de les associacions de pediatria (SOPEBA i APAPIB) van manifestar l'alarma que hi havia al món sanitari en relació amb la situació emocional dels menors. També, ja que hi havia evidència que la taxa de contagi entre menors i amb els adults era insignificant, es va plantejar la necessitat d'avançar en la línia de facilitar el contacte amb l'aire lliure i suavitzar algunes limitacions a l'escola, incrementant la presencialitat i obrint els centres escolars com a espais segurs per a activitats extraescolars i esportives gratuïtes.

Un altre tema d'interès que hem detectat a l'àrea de salut és la urgència de protegir els menors de la venda d'alcohol als camps de futbol de titularitat municipal, on el 90 % de les persones usuàries son menors d'edat. En aquest sentit, ens han arribat queixes sobre la manca de control de la venda d'alcohol a menors, ja que no es demana el DNI per comprovar la identitat de la persona. Les queixes rebudes es fonamenten en la normativa sobre esport, que prohibeix expressament la introducció, venda i consum de tota classe de begudes alcohòliques a les instal·lacions on es celebren competicions esportives.

7. Drets de nins, nines i adolescents a l'àmbit de la justícia (Art. 40)

Art. 40 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats membres reconeixen el dret de tot infant de qui s'al·legui que ha infringit la llei penal, o a qui se n'acusi o en sigui declarat culpable, de ser tractat d'una manera que promogui el seu sentit de dignitat i vàlua, i que reforci el seu respecte pels drets humans i les llibertats fonamentals dels altres; i tenint en compte la seva edat i la importància de promoure que l'infant es reinsereixi en la societat i que hi assumeixi una funció constructiva. (...)*

Estratègia de la UE sobre els drets de l'infant:

Les persones menors d'edat poden ser víctimes, testimonis, sospitoses o acusades d'haver comès un delictes, o ser part en un procés judicial en processos civils, penals o administratius. En tots els casos, les persones menors d'edat han de sentir-se còmodes i segures per a participar de forma eficaç i ser escoltades.

A) Sistema de justícia juvenil

En primer lloc, l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA), en la seva tasca relacionada amb l'àmbit de la justícia, ha tractat diversos assumptes sobre persones menors d'edat que han comès algun tipus de delictes, tot i recordar que la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, mitjançant la Conselleria d'Afers Socials i Esports, Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies, té la competència de l'execució de les mesures de justícia juvenil imposades per una sentència ferma o una interlocutòria cautelar.

La normativa preveu l'exigència de responsabilitat penal a les persones menors d'edat infractores majors de catorze anys i que no hagin arribat a la majoria d'edat, fonamentada sempre en els principis orientats a la reeducació dels menors, d'acord amb les circumstàncies personals, familiars i socials.

Casuística

L'OBIA ha continuat les visites als centres socioeducatius que gestiona la Fundació Institut Socioeducatiu S'Estel (FISE) per tal de comprovar *in situ* com són atesos els joves que hi compleixen una mesura judicial, a més d'atendre les peticions d'entrevistes dels menors d'edat.

Així, s'ha pogut tractar diversos assumptes que ens han fet arribar els menors d'edat que hi compleixen alguna mesura de justícia juvenil, com han estat algunes discrepàncies amb la direcció del centre socioeducatiu per l'aplicació del Reglament intern, canvi de llars, sortides, horaris o comunicacions, per la qual cosa s'han revisat els reglaments, les guies d'acollida i les guies informatives adreçades als menors infractors perquè estiguin en consonància amb la normativa vigent; les queixes relacionades sobre el menjar, motiu pel qual s'ha revisat la contractació amb l'empresa encarregada del servei de cuina i menjador als diversos centres; queixes relacionades amb el manteniment de les infraestructures (gimnàs, dutxes, espais, etc.), de la qual cosa es recorda que ha de ser continu per al benestar dels menors; la necessitat de millorar les comunicacions dels menors interns amb els seus advocats, assumpte

del qual s'ha informat la coordinadora del torn d'ofici de menors del Col·legi d'Advocats de les Illes Balears; la tramitació de la documentació de menors infractors estrangers; o l'assistència religiosa, a la qual tots els menors internats tenen dret, de conformitat amb el que preveu la legislació vigent.

Recursos innovadors a l'abast dels menors d'edat

L'OBIA és conscient de la necessitat d'oferir recursos adients al joves infractors perquè puguin desenvolupar una sèrie de valors mentre compleixen les mesures judicials imposades pels jutjats de menors.

Així, amb la finalitat d'orientar i donar suport especialitzat als problemes i necessitats dels joves perquè puguin obtenir la reinserció social, transmetre'ls valors socials, perfeccionar la comunicació, millorar la salut física i mental, adquirir nous hàbits saludables i eliminar hàbits tòxics, l'OBIA ha engegat el desenvolupament i execució de dos tallers, un sobre capoeira per a joves del centre socioeducatiu Es Pinaret, i un altre de teatreteràpia al centre socioeducatiu Es Fusteret, ambdós de la Fundació Institut Socioeducatiu S'Estel.

Capoeira

La capoeira és una expressió cultural del Brasil que combina arts marcial, música, acrobàcies i dansa amb la realització de cops i moviments ràpids, complexos i únics, que requereixen força i flexibilitat corporal. D'aquesta forma els practicants de capoeira assolixen una excel·lent forma física i benestar emocional, ja que les acrobàcies i els moviments no tant sols estimulen el cos, sinó també la personalitat i l'estat mental.

Així mateix, la música és un factor cabdal d'aquesta mescla ja que s'utilitzen instruments musicals i cançons en portuguès que indueixen el practicant a aprendre un nou idioma, la qual cosa fa que es reforcin els valors socials i culturals perquè s'aprèn a treballar en grup, com una banda musical coordinada, on cadascú forma part del conjunt donant-se suport un amb l'altre.

La capoeira aporta molts beneficis físics (agilitat, elasticitat, flexibilitat, lateralitat, coordinació motora, visió perifèrica, resistència, reforç muscular i d'altres), psicològics i socials a les persones que la practiquen, com són els menors adolescents.

La pràctica de la capoeira redueix l'estrès i l'ansietat atès que, com la majoria dels esports, la capoeira serveix de vàlvula d'escapament i se converteix en una forma de alliberar l'estrès de manera lúdica i saludable.

El taller ha pogut ajudar en molts d'aspectes els menors d'edat que estan privats de llibertat. La majoria procedeixen de famílies vulnerables i d'escasses habilitats socials i han adquirit una personalitat inestable, amb poca tolerància a la frustració, baixa autoestima i poca sensació de pertinença. Normalment se senten rebutjats per la societat i ho demostren, algunes vegades, amb males actituds. Així el mestre de capoeira que fa de guia els ha mostrat a desenvolupar companyonia i ajuda mútua.

Teatre terapèutic

Mitjançant aquest taller de teatre terapèutic s'ha potenciat la possibilitat de l'individu de conèixer-se i expressar-se, com a eina creativa que permet treure a la llum el potencial inexpressat dels individus. Les tècniques d'interpretació s'han centrat fonamentalment en el fet que la persona menor d'edat pugui trobar la forma d'utilitzar el seu potencial expressiu per resoldre els seus problemes.

La finalitat també ha estat reforçar el grup de menors d'edat que compleixen una mesura judicial, i restablir el vincle; implantar un *training* (concentració, dissociació corporal, coordinació, imaginació); assolir un llenguatge simbòlic, l'elaboració d'un llenguatge sintètic que representa les jerarquies socials, els rols familiars, els vicis i les virtuts de la humanitat; fer servir les màscares com a eines de transferències; desenvolupar estratègies a través de la improvisació; treballar la creació col·lectiva; construir personatges partint de textos de comèdies clàssiques d'autors universals, i representar-ho davant un públic.

Menors d'edat no imputables penalment

Des de l'OBIA també ens hem fet ressò dels menors de menys de catorze anys, no imputables penalment, que han comès alguna infracció i que són derivats des de la Fiscalia de Menors al sistema de protecció de les entitats públiques dels consells insulars, atès que així ho disposa la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

Així, cal destacar que l'Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS) del Consell de Mallorca ha engegat un projecte d'atenció socioeducativa per aquests menors inimputables gestionat pel Grup d'Educadors de Carrer (GREC) amb la finalitat de disposar de mesures alternatives i de caràcter educatiu que, per una part, afavoreixin el seu desenvolupament psicosocial, i per l'altra, afavoreixin la responsabilització i la conscienciació del menor sobre les conseqüències dels seus actes; a més, cerca que els adults de referència valorin la possibilitat i necessitat de millorar les seves habilitats de cura, supervisió o de límits, i puguin iniciar un procés en aquest sentit.

Així mateix, cal significar la continuïtat de la tasca feta mitjançant el Programa de Policia Tutor de les Illes Balears amb els infractors menors de 14 anys en l'àmbit escolar i en el medi obert.

Programa escolar

Per últim, cal destacar també el programa educatiu que du a terme l'IES Can Balo amb els menors d'edat infractors amb mesures de privació de llibertat, amb el qual s'implementen actuacions innovadores i estratègies educatives, socials i emocionals que intenten rompre la dinàmica negativa en la vida escolar, formativa i sociofamiliar, per afavorir la seva reincorporació formativa i laboral, a més d'una transició constructiva i positiva cap a la vida adulta.

B) Sistema judicial

En segon lloc, en relació amb l'àmbit de la justícia, cal significar que l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) no té competència en matèria de Justícia ni pot intervenir en aquells procediments que es trobin judicialitzats, la tramitació o resolució dels quals està encomanada als òrgans jurisdiccionals. No obstant això, a més del que ja hem indicat al bloc relacionat amb

la Família, ens hem adreçat en diverses ocasions a la Fiscalia Superior de les Illes Balears, com a garant dels drets del menor d'edat que es pugui veure afectat en algun procés judicial com a conseqüència de la separació o divorci dels progenitors, o bé com a víctima o testimoni d'algun tipus de violència per part d'altres persones.

Cal significar la tasca de difusió dels drets de la infància i l'adolescència en alguns àmbits cabdals per al menor d'edat que hem tramès als estaments judicial i fiscal de les Illes Balears:

Així, per una banda, destaquem, d'entre les conclusions del I Congrés de la Infància i l'Adolescència organitzat per la Plataforma Dret i Família, juntament amb els col·legis d'advocats de Madrid i Barcelona, la necessària especialització, en l'ordre civil, de les matèries d'infància, família i capacitat; així com el seguiment de la tramitació parlamentària del Projecte de Llei de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència, la reforma del Codi civil, i de la Llei d'enjudiciament civil sobre capacitats, així com altres pròpies de la jurisdicció.

Per altra banda, s'ha desmentat el seguiment de les sales amigables en els edificis judicials i policials que ja en disposen, i la proposta de constituir-les en els partits judicials que encara avui no en tenen, com un recurs i espai segur, més proper i agradable per al menor d'edat que necessiti acudir-hi.

Per últim, atès que la Convenció sobre els drets de la infància fa referència a les diferents formes de violència, com actuar davant aquestes violències i qui té el deure de fer-ho, trobarem adient fer difusió i compartir les conclusions en l'àmbit judicial i fiscal, a més del policial, forense i de protecció de menors, que recau en els consells insulars, de la formació en línia que va fer l'organització Save the Children sobre el model Barnahus. En aquesta formació hi va participar Bragi Gudbrandsson, membre del Comitè dels Drets de la Infància de Nacions Unides i fundador del model Barnahus, sota el títol «Cap a la Barnahus. Una eina per a millorar l'atenció a la infància víctima de violència».

En síntesi, es tracta d'un model també conegut com a *Cases dels Infants*, amb espais amigables per a la infància en els quals es troben integrats, i sota el mateix sostre, els serveis socials, de salut, educatius, policials i judicials perquè, de manera coordinada i integrada, atenguin des de l'àmbit social i judicial els infants víctimes de violència. Consideram que aquest model seria força adequat per millorar l'atenció als nins, nines i adolescents víctimes de violència a les Illes Balears.

C) Recordatoris legals

En les visites als centres i entrevistes amb menors d'edat que compleixen una mesura judicial en algun dels centres socioeducatius de la Fundació Institut Socioeducatiu S'Estel, no s'ha rebut cap queixa sobre mesures de contenció física ni s'ha tingut coneixement de cap contenció mecànica.

Cal observar que enguany la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència (LOPIVI) ha modificat la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (LORPM), per la qual s'ha introduït una nova redacció a l'article 59 de la LORPM, relativa a les mesures de vigilància i seguretat, que en prohibeix l'aplicació i disposa el següent:

Art. 59.2 (...) Només serà admissible, amb caràcter excepcional, la subjecció dels canells de la persona que compleix mesura d'internament amb equips homologats, sempre que es realitzi sota un estricte protocol i no sigui possible adoptar mesures menys lesives.

3. Es prohibeix la contenció mecànica consistent en la subjecció d'una persona a un llit articulat o a un objecte fix o ancorat a les instal·lacions, o a objectes mobles.

8. Dret al Joc, al descans i a les activitats artístiques i esportives. (Art. 31)

Art. 31 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats membres reconeixen el dret de l'infant al descans i a l'esplai, al joc i a les activitats d'esbarjo adequades a la seva edat, i a participar lliurement en la vida cultural i les arts.*
2. *Els Estats membres han de respectar i promoure el dret de l'infant a participar plenament en la vida cultural i artística i han d'afavorir oportunitats de participació en activitats culturals, artístiques, recreatives i d'esplai.*

El més significatiu dins d'aquest apartat en referència amb anys anteriors es el retrocés en la majoria d'activitats de lleure educatiu. Si bé les activitats puntuals, que es desenvolupen durant les festes de Nadal, Pasqua o estiu, han tornat a assolir unes participacions similars a les d'abans de la pandèmia, no podem dir el mateix de les activitats de lleure educatiu de caire continuat que duen a terme entitats infantils juvenils i prestadores de serveis, les quals xifren la baixada de participació del voltant del 30 %.

Igualment hi ha problemes per disposar de personal titulat a les activitats de temps lliure, fet que que podria suposar una disminució en els índex de participació d'infants i joves.

Es comencen a detectar més camps d'actuació en el lleure i tenim de manera molt puntual centres de dia de lleure lligats bàsicament a serveis socials, però de moment sols s'han detectat a l'Illa de Mallorca.

No s'han constatat incidències, a grans trets, en la participació esportiva d'infants i joves. El que continua sense solució, però, és el fet que els menors estrangers arribats sense papers tenen dificultats per poder accedir a la pràctica d'un esport federat perquè la FIFA no permet que se'ls lliuri la fitxa federativa per no disposar de papers.

Cal destacar novament la incorporació de l'OBIA a la Plataforma per un Oci de Qualitat com a espai de trobada conjunta i de debat sobre tot el que es refereix a un oci de qualitat. Des de cada municipi o bé de forma mancomunada s'hauria de continuar treballant en la planificació i coordinació d'accions per controlar la dispensació d'alcohol als poliesportius municipals i conscienciar-ne els encarregats de la venda responsable d'alcohol.

9. Drets de les persones migrants menors d'edat no acompanyades (Art. 22)

Article 22 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant:

1. *Els Estats parts han de prendre les mesures apropiades perquè un infant que cerca obtenir l'estatut de refugiat o que és considerat com a refugiat d'acord amb les normes i els procediments del dret nacional o internacional aplicable en la matèria, tant si està sol com si està acompanyat dels seus pares o de qualsevol altra persona, es beneficiï de la protecció*

i l'assistència humanitària adequades per tal que pugui gaudir dels drets que li reconeixen aquesta Convenció i altres instruments internacionals relatius als drets humans o de caràcter humanitari dels qual són part els estats mencionats.

- 2. A tal fi, els Estats part han de col·laborar, en la mesura que ho creguin necessari, en tots els esforços que facin l'Organització de les Nacions Unides i altres organitzacions intergovernamentals o no governamentals competents, per protegir i ajudar els infants que es troben en aquesta situació i per localitzar el pare i la mare o els altres membres de la família de tot infant refugiat amb vista a obtenir les informacions necessàries per reunir-lo amb la seva família. En els caos en què no es pugui trobar cap dels seus pares o cap membre de la seva família, se li ha d'atorgar, segons els principis enunciats en aquesta Convenció, la mateixa protecció que a qualsevol altre infant definitivament o temporalment privat del seu entorn familiar, independentment de quina en sigui la causa.*

Durant l'any 2021, des de l'OBIA hem rebut queixes i fet actuacions d'ofici en relació amb la situació de vulnerabilitat social en què es troben els migrants menors d'edat de nacionalitat estrangera sense referents familiars a les Illes Balears. Així, s'ha escoltat la situació que han exposat els menors en exercici del seu dret a ser escoltats i les queixes de diversa índole que han manifestat els veïnats dels centres que els acull, de les quals s'han fet ressò els mitjans de comunicació social.

Casuística

Són diverses les circumstàncies per les quals travessen aquests menors d'edat, en algunes ocasions ja a prop de complir-ne la majoria: des del procediment de determinació de l'edat, els recursos d'acolliment residencial al seu abast, la inclusió en la societat, l'accés a l'esport, els programes d'emancipació, la dificultat en la tramitació de la documentació i els passaports des dels consolsats dels seus països d'origen, la necessitat de millorar la normativa estatal per tal de regularitzar la seva situació, la relació amb els mitjans de comunicació i la imatge de què són objecte, etc.

Comissió de nins, nines i adolescents migrants no acompanyats

En atenció a aquests menors d'edat, l'OBIA ha fet el seguiment de la Comissió NNAMNA en dues reunions amb representants de la Fundació Amés, Càritas, Grec, Feiab i altres professionals individuals, en què s'ha fet palès la necessitat que la Delegació del Govern a les Illes Balears posi a l'abast de les entitats que fan feina amb el jovent migrant menor d'edat de nacionalitat estrangera els recursos de què disposa i els contactes per acudir-hi, així com que s'estableixin les funcions concretes i l'abast de les actuacions de les Oficines d'informació i orientació per a persones migrades (OFIM).

Recursos d'acolliment residencial

En les visites fetes als centres d'acolliment residencial, hem pogut conversar amb menors d'edat migrants que han arribat amb pasteres i sense documentació i que han estat derivats als centres de primera acollida del sistema de protecció de menors a les Illes Balears on se'ls ha atès i, mitjançant una persona mediatadora cultural, se'ls ha explicat la normativa vigent i els protocols que s'apliquen en els casos en què arriben sols i sense documentació. Hem pogut observar

que les entitats públiques competents en matèria de protecció de menors compleixen aquests protocols.

Cal significar que enguany el centre d'acolliment residencial de referència a Palma, de gestió concertada amb l'IMAS, ha estat notícia als mitjans de comunicació per la pressió i el conflicte amb els veïns, a part d'alguns fets presumptament delictius comesos per alguns interns i per l'agressió patida per un menor d'edat per una persona adulta aliena al centre.

Atès l'anterior, l'OBIA ha iniciat un seguiment de la situació del centre d'acolliment residencial fins que es faci el trasllat dels menors migrants no acompanyats a un nou centre d'atenció immediata, integral i especialitzat ubicat a la part forana, i gestionat per personal qualificat d'una nova fundació concertada amb l'IMAS.

Així mateix, des de l'OBIA es fa una crida als mitjans de comunicació en relació amb aquest col·lectiu de menors vulnerables perquè se'ls doni un tractament correcte en les notícies, i perquè se'n respectin els drets fonamentals a l'honor, a la dignitat i a la pròpia imatge i es procuri no caure en l'estigmatització ni en l'assenyalament per vida d'aquests menors que estan sota la protecció de les entitats públiques. Per això, consideram que cal conèixer la funció principal dels recursos d'acolliment residencial d'aquest col·lectiu de menors que arriben a la nostra comunitat autònoma i que consisteix en atendre les seves necessitats bàsiques, ajudar-los en la transició adulta, en l'adquisició de valors, el coneixement dels costums, les lleis i els drets del país que els acull, ser conscients de l'intercanvi de cultures entre tots els que conviuen en aquests centres i procurar la seva inclusió social, cosa que també esdevé una responsabilitat dels mitjans de comunicació i de la societat en general.

L'OBIA suggereix als consells insulars, com entitats públiques en protecció dels menors d'edat, el desenvolupament de programes de famílies d'acolliment per als migrants menors d'edat no acompanyats, cosa que consideram que n'afavoriria la integració social.

Situació administrativa i documental (passaport)

L'OBIA ha tingut coneixement que a alguns migrants menors d'edat no acompanyats d'origen algerià, amb mesura de protecció i/o judicial, als quals s'ha fet entrega de la documentació al Consolat d'Algèria a Barcelona per tramitar el passaport, se'ls ha informat que «atès l'examen per les autoritats algerianes de les nombroses sol·licituds de passaports en benefici del menors algerians ingressats o no en els centres d'acolliment espanyols es va decidir que: afrontant el fenomen creixent de la immigració il·legal, en particular d'aquesta categoria fràgil dels seus conciutadans i per frenar aquest tipus de flagell i preservar la vida i els drets dels nostres menors, els serveis consulars algerians ja no tenen l'habilitat per expedir passaports a menors que han deixat il·legalment el territori nacional i es troben il·legalment a Espanya. No obstant, i amb la finalitat de protegir aquests menors i preservar els seus drets, les autoritats algerianes recomanen fortament la possibilitat de repatriar-los a Algèria i retornar-los al seu entorn familiar allí.»

Atès que la situació documental i administrativa que afecta als menors d'edat migrants no acompanyats es regula en la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats de les persones estrangeres en Espanya i la seva integració social, en el Reglament que la desenvolupa —reformat per la Llei orgànica 2/2009— aprovat per Reial decret 557/2011, de 20 d'abril, i els Convenis internacionals en matèria de protecció del menor d'edat en els quals Espanya és part,

així com que la regulació de la matèria pertany a l'Administració General de l'Estat des del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions del Govern d'Espanya, l'OBIA ha elevat aquests casos a la Institució del Defensor del Poble, amb la finalitat que consideri emprendre les actuacions més oportunes per resoldre aquesta situació documental i administrativa en interès superior dels menors, ja que els seus drets se'n poden veure afectats.

Així, de conformitat amb el Defensor del Poble, cal significar que l'article 35.7 de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, que regula els drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, disposa que «Se considerarà regular, a tots els efectes, la residència dels menors que siguin tutelats a Espanya per una Administració pública» i recull a continuació que s'atorgarà l'autorització «una vegada hagi quedada acreditada la impossibilitat de retorn amb la seva família o al país d'origen».

Respecte de les dificultats per a la tramitació d'autorització de residència a menors que no disposen de documentació identificativa, ja sigui per demora en l'expedició o per altres causes, l'article 196 del Reial decret 557/2011, que aprova el Reglament de la Llei orgànica esmentada, disposa en l'apartat 2 a) que la necessitat d'aportar còpia del passaport en vigor o títol de viatge podia substituir-se per cèdula d'inscripció.

Si bé l'article 211 del Reglament citat especifica que, per expedir cèdula d'inscripció s'ha d'acreditar la impossibilitat de ser documentat per la missió diplomàtica u oficina consular, mitjançant acta notarial que permeti deixar constància del requeriment no atès, la Nota Interna 1/2019 de la Fiscalia General de l'Estat, relativa a la denegació d'expedició de cèdula d'inscripció a menors estrangers no acompanyats per no presentar l'ens de protecció acta notarial en la qual consti la impossibilitat d'obtenir el passaport, recull que la totalitat de la doctrina rebutja aquest argument per la desprotecció dels interessos enfrontats. Per una banda, hi ha el dret a la dignitat i identitat del menor, ja que l'emissió de la cèdula d'inscripció compromet un modestíssim interès de l'Estat. En aquest sentit se citen la STSJ de Madrid, sala contenciosa administrativa, Secció 6a, número 131/2007, de 30 de gener; SSTSJ de Catalunya, Secció 3a, número 545/2018, de 15 de juny, número 512/2018, d'11 de juny, i número 936/2017, de 27 de desembre.

D'acord amb l'anterior, en la concessió de la cèdula d'inscripció a aquests menors concorren raons evidents que configuren un interès públic prioritari, enfront del dret de l'Estat de no concedir-la. A aquests efectes, l'esmentada STSJ de Catalunya número 545/2018, assenyala que «Si atenem, igualment, a l'excepcional del supòsit, al limitadíssim abast de la cautela positiva adoptada, i a la minoria d'edat de la persona a dotar de documentació identificativa, concurrent, de manera evident, raons d'interès públic i humanitàries que aconsellen facilitar-la, sembla indeclinable un judici de ponderació en què s'hagi d'atendre molt prioritàriament l'interès de la menor, que, de fet, sembla difícilment susceptible de confrontació amb el mateix interès públic». En el mateix sentit es pronuncien les SSTSJ de Catalunya, sec. 3a, número 512/2018, d'11 de juny i número 936/2017, de 27 de desembre.

La nota interna esmentada, en els apartats sisè i setè, referits a la residència dels menors estrangers, especifica que «No concedir al menor l'autorització de residència suposa col·locar-lo en una situació, de fet, pròxima a la d'apatrída». En aquesta qüestió també incideix l'esmentada STSJ de Catalunya número 545/2018, que recull que, en cas de no disposar de la documentació indicada, aquests menors es troben «en una situació, de fet, propera o comparable amb l'apatrída».

Per una altra banda, els serveis de protecció de menors són els organismes administratius competents per exercir la representació dels menors al seu càrrec, i estan obligats a sol·licitar davant la representació diplomàtica del seu país la documentació identificativa corresponent. Els esmentats òrgans directius donen fe, en la condició d'autoritat en l'exercici legítim de les seves funcions, de si se pot obtenir o no és possible, de si existeixen demores excessives, o de qualsevol altra incidència, sense necessitat que autoritats estrangeres, o un notari, aixequin acta de la qüestió esmentada.

No obstant l'anterior, es té coneixement que continuen les dificultats de menors tutelats en determinades zones del territori nacional per a obtenir cèdula d'inscripció, mentre que en altres es concedeixen sense cap obstacle. Tot això, sense prendre en consideració l'interès superior dels menors concernits i el seu dret a la identitat, reconegut en els articles 11, 12 i 13 de la Convenció sobre els Drets de la Infància, que inclou el dret a la documentació.

En aquest sentit, se continua en espera de la sol·licitud realitzada a la Direcció General de Migracions de la modificació de l'article 211 del Reial decret 557/2011, a l'objecte de considerar acreditada la impossibilitat dels interessats de ser documentats en cas d'excessiva demora en la tramitació dels passaports, per evitar així els greus perjudicis de la indocumentació de menors, o altres ciutadans, en els quals concorren raons excepcionals d'indole humanitària, interès públic o compliment de compromisos adquirits per Espanya.

Així mateix, atesa la situació dels menors tutelats i d'aquells que, per diferents circumstàncies, es veuen impeditos d'obtenir passaport, s'ha sol·licitat que, fins que es produeixi una modificació reglamentària, es dictin instruccions dirigides a l'admissió a tràmit de les cèdules d'inscripció sol·licitades, i se concedeixin en vista de l'acreditació de les raons excepcionals esmentades.

Drets i llibertats dels migrants menors d'edat sense referents familiars

Arran de la indicada situació administrativa i documental dels migrants menors d'edat, cal significar que l'OBIA va assistir a una reunió convocada per la Delegació del Govern a les Illes Balears juntament amb representants de les administracions públiques radicades a les Illes Balears i del tercer sector (Oficina d'Estrangeria de l'AGE; Guàrdia Civil; Advocacia de l'Estat; OFIM; IMAS; ICAIB; Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies; UNICEF Comitè Balears; GREC; Fundació AMÉS; FEIAB, etc.), que també es va seguir telemàticament des de les subdelegacions a Menorca i d'Eivissa, en la qual el director general de Migracions del Govern central —que havia format part del grup de treball que el va elaborar— va exposar la modificació del Reglament de la Llei orgànica 4/2000, pel Reial decret 903/2021, de 19 d'octubre, que afecta als drets i llibertats dels menors estrangers a Espanya i la seva integració social.

Els trets més importants d'aquesta modificació que consideram destacar en pro de la infància i l'adolescència migrant són, fonamentalment, els següents:

- La reducció del termini perquè l'Oficina d'Estrangeria iniciï el procediment de documentació dels menors tutelats, que passa a ser de 90 dies quan abans era de 9 mesos.

-
- L'increment de la vigència de totes les autoritzacions a 2 anys, renovables per períodes de 2 anys, si se mantenen els requisits, i de la renovació durant la minoria d'edat a 3 anys de vigència, excepte que correspongui una autorització de residència de llarga durada.
 - Les autoritzacions de residència habilitaran per a treballar a partir dels 16 anys d'edat i es mantindran una vegada es compleixin els 18 anys.
 - Per a les renovacions es redueix l'acreditació de mitjans econòmics suficients a una quantia mínima més adient, tenint com indicador l'ingrés mínim vital (IMV), de 469,93 euros al mes, i es permet que computin els ingressos procedents d'un treball o del sistema social.
 - Els menors que arriben als 18 anys sense documentar accediran a una autorització per circumstàncies excepcionals per a residir i treballar per compte aliè i propi amb els mateixos requisits abans esmentats.
 - En tots els casos, es tindran en compte els informes sobre esforç d'integració.
 - En tots els casos que no puguin obtenir el passaport, s'eximeix de l'exigència d'acta notarial per a la cèdula d'inscripció i se substitueix per un informe de l'entitat de protecció de menors.

Respecte de l'entrada en vigor, s'aplica als 20 dies d'haver-se publicat al BOE (20 d'octubre de 2021). Els joves extutelats d'entre 18 i 23 anys d'edat podran beneficiar-se de la nova situació, si han perdut la seva residència i es troben indocumentats, o si varen estar tutelats i mai han pogut documentar-se. També s'aplicarà a les sol·licituds en tràmit i a aquells que han renovat la residència no lucrativa, per canviar a residència i treball.

Proves densitomètriques

A l'informe de l'any passat ens férem ressò de la imprecisió de les proves de densitometria òssia en el procediment per determinar l'edat d'aquests menors d'edat, atès que s'hi pot donar una variació de 4 anys, la qual cosa suposa una distorsió a l'hora de planificar un treball educatiu i d'orientació laboral amb aquest joves.

Recordatori legal

Des de l'OBIA observem que s'ha fet una passa endavant en aquest tema mitjançant l'aprovació de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència front la violència, atès que la disposició final 24 preveu el següent:

El Govern, en el termini de dotze mesos des de l'aprovació d'aquesta llei, procedirà al desenvolupament normatiu del procediment per a la determinació de l'edat dels menors, de manera que es garanteixi el compliment de les obligacions internacionals que hagin estat concretes per Espanya, així com la prevalença de l'interès superior del menor, els seus drets i la seva dignitat.

PRESSUPOST

Al llarg d'aquests darrers anys, l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència, adscrita a la Conselleria d'Afers Socials i Esports, ha tingut el suport pressupostari del Govern de les Illes Balears. Aquest suport és necessari per assolir un bon funcionament i la projecció en la societat balear.

En aquest exercici del 2021, s'ha disposat d'un pressupost de 419.111 euros per complir el programa de protecció i defensa dels drets dels infants i adolescents de les Illes Balears.

Pressupost de 2021	
Capítol 1	164.071,00 €
Capítol 2	250.040,00 €
Capítol 6	5.000,00 €
TOTAL	419.111,00 €

LEGISLACIÓ

Cercador de l'Agència Estatal Butlletí Oficial de l'Estat (BOE): <https://www.boe.es/buscar/boe.php>

Cercador de l'Institut d'Estudis Autonòmics (IEA) : https://www.caib.es/sites/institutestudisautonomics/ca/repositori_normatiu_autonomic_de_1983-2016-60823/

LEGISLACIÓ GENERAL

Convenció sobre els Drets de l'Infant, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989

Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 13 de desembre de 2006

Constitució espanyola, de 27 de desembre de 1978

Estatut d'autonomia de les Illes Balears, en la redacció donada per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer

Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil

Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència

Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència.

Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, modificada per la Llei 19/2019, de 30 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2020 i pel Decret Llei 12/2020, de 28 d'agost

Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència front a la violència

Decret 16/1997, de 30 de gener, pel qual es regula l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) de les Illes Balears, modificat pel Decret 83/1998, d'11 de setembre, i el Decret 25/2000, de 25 de febrer, afectat per la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears.

ÀREES TEMÀTIQUES I SECTORIALS

a) Integració social i protecció jurídica del menor

Codi civil (especialment el llibre I i, d'aquest, el títol VII, sobre les relacions paternofilials)

Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge

Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal

Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social

Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors

Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere

Llei 8/1997, de 18 de desembre, d'atribució de competències als consells insulars en matèria de tutela, acolliment i adopció de menors

Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil

Llei 18/2001, de 19 de desembre, de parelles estables

Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses

Llei 42/2003, de 21 de novembre, de modificació del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil en matèria de relacions familiars dels nets amb els padrins

Llei 13/2005, d'1 de juliol, per la qual es modifica el Codi civil en matèria de dret a contreure matrimoni

Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'adopció internacional

Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears

Llei 12/2009, de 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària

Llei 14/2010, de 9 de desembre, de mediació familiar de les Illes Balears, modificada per la Llei 13/2019, de 29 de març, per la qual es modifica la Llei 14/2010, de 9 de desembre, de mediació familiar de les Illes Balears (BOIB núm. 42, de 2 d'abril de 2019)

Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils

Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delictes

Llei 7/2015, de 10 d'abril, per la qual s'estableix el marc regulador dels processos d'autonomia personal de menors que han estat sotmesos a una mesura de protecció o reforma

Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la jurisdicció voluntària

Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTB-fòbia

Llei 7/2017, de 3 d'agost, per la qual es modifica la Compilació de dret civil de les Illes Balears

Llei 11/2017, de 20 de desembre, de modificació de la Llei 4/2013, de 17 de juliol, de coordinació de les policies locals de les Illes Balears

Reial decret llei 9/2018, de 3 d'agost, de mesures urgents per al desenvolupament del Pacte d'Estat contra la violència de gènere

Llei 3/2019, d'1 de març, de millora de la situació d'orfanat de les filles i fills de víctimes de violència de gènere i altres formes de violència contra la dona

Llei 1/2021, de 24 de març, de mesures urgents en matèria de protecció i assistència a les víctimes de violència de gènere

Llei 6/2021, de 28 d'abril, per la qual es modifica la Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil

Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica

Llei 10/2021, de 9 de juliol, de treball a distància

Llei 17/2021, de 15 de desembre, de modificació del Codi civil, la Llei hipotecària i la Llei d'enjudiciament civil, sobre el règim jurídic dels animals

Llei 19/2021, de 20 de desembre, per la qual s'estableix l'ingrés mínim vital

b) Educació i cultura

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació

Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa

Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació

Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les Illes Balears

Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat

Llei 1/1992, de 8 d'abril, de protecció dels animals que viuen a l'entorn humà

Llei 3/1993, de 4 de maig, per a la millora de l'accessibilitat i de la supressió de les barreres arquitectòniques

Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores

Llei 27/2005, de 30 de novembre, de foment de l'educació i la cultura de la pau

Llei 10/2006, de 26 de juliol, integral de la joventut

Llei 14/2006, de 17 d'octubre, de l'esport de les Illes Balears

Llei 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual.

Llei 2/2010, de 7 de juny, del Consell Audiovisual de les Illes Balears

Llei 5/2013, d'1 d'octubre, audiovisual de les Illes Balears

Llei 7/2013, de 26 de novembre, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears, modificada per la Llei 6/2019, de 8 de febrer, de modificació de la Llei 7/2013, de 26 de novembre, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears

Llei 7/2014, de 23 de juliol, de protecció de les persones consumidores i usuàries de les Illes Balears

Llei 11/2014, de 15 d'octubre, de comerç de les Illes Balears

Llei 45/2015, de 14 d'octubre, de voluntariat

Llei 9/2017, de 3 d'agost, de regulació de les corregudes de toros i de protecció dels animals a les Illes Balears

Llei 11/2019, de 8 de març, de voluntariat de les Illes Balears

Llei 12/2019, de 12 de març, de consultes populars i processos participatius

Llei 15/2019, de 29 de març, de modificació del Text refós de la Llei de consells escolars de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 112/2001, de 7 de setembre.

c) Salut

Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs

Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat

Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica

Llei 5/2003, de 4 d'abril, de salut de les Illes Balears

Llei 4/2005, de 29 d'abril, sobre drogodependències i altres addiccions a les Illes Balears

Llei 28/2005, de 26 de desembre, de mesures sanitàries enfront del tabaquisme i reguladora de la venda, el subministrament, el consum i la publicitat dels productes del tabac

Llei 1/2006, de 3 de març, de voluntats anticipades

Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència

Llei 16/2010, de 28 de desembre, de salut pública de les Illes Balears

Llei 17/2011, de 5 de juliol, de seguretat alimentària i nutrició

Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat

Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social

Llei 1/2014, de 21 de febrer, de cans de companyia, modificada per Llei 1/2021, de 19 de febrer

Llei 8/2014, d'1 d'agost, del joc i les apostes a les Illes Balears

Llei 4/2015, de 23 de març, de drets i garanties de la persona en el procés de morir

Llei 8/2017, de 3 d'agost, d'accessibilitat universal de les Illes Balears.

d) Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades

Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local

Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques

Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.

e) Internet i Tecnologies de la Relació, la Informació i la Comunicació (TRIC)

Llei 34/2002, d'11 de juliol, de serveis de la societat de la informació i de comerç electrònic

Llei 56/2007, de 28 de desembre, de mesures d'impuls de la societat de la informació

Llei 9/2014, de 9 de maig, general de telecomunicacions

Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.

Obia

Oficina Balear de
la Infància i l'Adolescència

G CONSELLERIA
O AFERS SOCIALS
I B I ESPORTS
/